

นี่คือธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๕

ณ วัดป่าสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เอ้า ผู้ที่ปฏิบัติธรรมนะ ผู้ที่ปฏิบัติธรรม ตั้งใจฟังธรรม ธรรมหาได้ในตัวของเราเอง ขุดคุ้ยหาขึ้นมาจากร่างกายของเรา ธรรมะเกิดที่นี่ ถ้าเราจะเจอธรรมนะ ธรรมจะเจอขึ้นมา เจอในร่างกายของเรา ในร่างกายกับในหัวใจของเรานี้จะเจอธรรม ถ้าเราขุดคุ้ยลงไปนี่คือธรรม นี่ใช่ธรรม

ธรรมอยู่ที่นี่ ถ้าธรรมอยู่ที่อื่นนั่น ธรรมแสวงหาออกไปภายนอก สิ่งต่าง ๆ นั้น เป็นอาการกิริยาของธรรมทั้งหมดเลย สิ่งที่เป็นกิริยาของธรรมเห็นไหม เราคิดจากสิ่งนั้น เราพยายามแสวงหา แล้วเราใช้สิ่งนั้นให้มันเป็นประโยชน์กับเรา มันจะเป็นประโยชน์กับเรา หรือไม่เป็นประโยชน์กับเรา ใจดวงนี้เป็นผู้ที่รับรู้หมด นี่ใช่ธรรม จะมีความสงบของใจ ใจนี้จะสงบจะมีความร่มเย็นเข้ามาจากภายใน ใจจะร่มเย็นเข้ามาแล้วมีความสุขของเราเข้ามา

ในชีวิตนี้เกิดขึ้นมาแล้วต่างคนต่างแสวงหา การแสวงหาตามไปนะ เด็กก็แสวงหาไปตามประสาของเด็ก ผู้ใหญ่ก็แสวงหาของผู้ใหญ่ ผู้ที่ไม่รู้เลยก็ตะครุบเงา แสวงหาสิ่งที่ดีความปรารถนาของตัวเอง พยายามแสวงหาของตัวเอง คั่นคว้านาหนาก็คั่นคว่าไป มันจะไม่ประสบความสำเร็จของมันตามสัจธรรม ตามสัจธรรมแล้วมันต้องหดย่นเข้ามา

เรื่องของความเข้าใจทั้งหมดมันเป็นเรื่องของจิต จิตนี้เท่านั้นจะมีความทุกข์ร้อนมาก จิตนี้เท่านั้นหมุนเวียนไปในวัฏสงสารนี้ จิตนี้เท่านั้นจะมีความแบกรับภาระต่างๆ ในหัวใจที่สะสมลงมา จะต้องรวมลงอยู่ที่ในหัวใจนี้ สะสมแล้วแบกรับภาระนี้สิ่งต่างๆ ไป แบกรับภาระไป มันเป็นเรื่องที่น่าสงสาร น่าสังเวชใจกับตัวเองมาก

ถ้าคนเราสังเวชใจ เราเป็นชาวพุทธแล้วเราผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติในการแสวงหาธรรมนี้ น่าจะมีความภูมิใจในตัวเรา เราน่าจะมีความภูมิใจว่าเราเกิดมาพบพุทธศาสนาแล้ว เราพยายามจะค้นคว้าหาสิ่งที่เป็นสิ่งที่ดีที่สุด สิ่งที่สุดยอดของความรู้ในวิชานี้ก็คือเรื่องของใจ เรื่องของใจที่โดนหมักหมมโดนกิเลสสะสมมา แล้วหมุนเวียนไปตามอำนาจของเขา

วัตรปฏิบัติ ในการประพฤติกปฏิบัติเห็นไหม ศีล สมาธิ ปัญญา เราต้องมีธรรมวินัย ธรรมและวินัยนี้เป็นศาสดาของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว แล้ววางวินัยกับธรรมนี้ ให้เป็นเครื่องดำเนิน ไม่ให้ตัวบุคคลเข้ามายุ่งกับสิ่งต่างๆ เลย

สังขารนี้เป็นเรื่องของสภาวะต่างๆ ที่หมุนไปในเรื่องของสังขาร ธรรมคือความเป็นจริงของวิญญูไม่ใช่ของโลก โลกนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิญญูเท่านั้น เราเกิดมาในส่วนหนึ่งของวิญญู ส่วนหนึ่งของจุด จุดที่เรามีชีวิตอยู่ เราไปพบเห็นสิ่งไหนเราก็เป็นของใหม่ของเรา เราเกิดมาภพชาติใดก็ว่าชาตินั้นเป็นชาติใหม่ เป็นชาติที่ว่ามีชาตินี้ชาติเดียว อย่างชาติอื่นๆ นี้เราไม่สามารถสัมผัสรู้ได้ แต่สิ่งนั้นมันสะสมในหัวใจ จินหัวใจนั้นเป็นจิตนิสัย มีความคลาดเคลื่อนไป ระหว่างใจดวงไหน แล้วแต่มันจะเป็นไป ที่ให้เป็นกรรมสะสมผลักดัน ให้ใจดวงนั้นพลัดพราก หรือสมประสงค์ตามความปรารถนาของใจดวงนั้น นี่ก็ผลของวิญญู

วิญญูมันหมุนเวียนไป เนียธรรม สภาวธรรม เป็นสภาวะแบบนั้น แล้วเราแสวงหาสิ่งภายนอก มันก็แสวงหาสิ่งที่ว่าหมุนเวียนไปตามเขา มันถึงต้องแสวงหาเพื่อหย่อนเข้ามาถึงใจ ผู้ที่ปรารถนาหาใจของตัวเองต้องค้นคว้าหากลับมาที่ใจนี้ พยายามทำความเข้าใจเข้ามา เพื่อจะให้มีการเป็นผลงานของเราขึ้นมา ให้มันมีความสุขให้มีความสมความปรารถนา สมความปรารถนาในการประพฤติกปฏิบัติ ถ้าประพฤติกปฏิบัติสมความปรารถนา จะมีเป็นเครื่องดำเนินไปสมความปรารถนาของเราไป ดำเนินต่อไปตลอด ก้าวเดินไป หน้าอกเบาสู่นะ

สิ่งใดที่เป็นผลเป็นประโยชน์กับการชำระล้างจิตใจ เราต้องหาชวนขายสิ่งนั้น สิ่งใดที่เป็นพินเป็นไฟกับในหัวใจของเรา เราต้องพยายามปลิกตัวออกจากสิ่งนั้น ถ้าเราปลิกตัวออกจากสิ่งที่เป็นพินเป็นไฟ สิ่งนั้นเป็นพินเป็นไฟเผาใจ

ตลอดเวลา แต่เราก็ไม่เข้าใจ ถ้าเราไม่เข้าใจเราก็เวียนไปในวัฏฏะอยู่อย่างนั้น เวียนไปในวัฏฏะในเรื่องของอาการของใจ ในเรื่องของการตะครุบเงา แล้วเราก็มารู้จักศึกษาธรรมกัน เราจะประพฤติปฏิบัติธรรมเพื่อให้พ้นจากวัฏฏะให้ได้ พ้นจากการหมุนเวียนไปในวัฏฏะเห็นใหม่

วัฏฏะนี้เป็นเครื่องดำเนิน เป็นกรงขังของสัตว์โลก เป็นกรงขังของหัวใจ แล้วเราจะแหกจากวัฏฏะไปได้ยังไง ในเมื่อเราตะครุบลงไปที่ไหน มันมีแต่พื้นแต่ไฟในหัวใจ หัวใจนี้เป็นพื้นเป็นไฟตลอดไป เป็นพื้นเป็นไฟเห็นใหม่ ไฟที่เป็นไฟป่า มันลุกไหม้ใหญ่โตขึ้นมานั้น มันก็เป็นอารมณ์โกรธ อารมณ์โลภ อารมณ์หลงออกไปข้างนอก ไฟที่ว่ามันเป็นความหลงอยู่ภายในหัวใจเนี่ย มันก็เผาไหม้อยู่ในหัวใจ มันหลงอยู่ในธรรมชาติของมัน ใจนี้ยื่นทรงตัวตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยสิ่งใดเกาะไปตลอดเวลา

ใจมันต้องอาศัยสิ่งต่างๆแสดงตัวของมันตลอด แสดงตัวของมันขึ้นมา มันจะเห็นอาการของใจ ถ้าไม่เห็น มันก็นอนเนื่องอยู่ในหัวใจ อนุสัยละเอียดอ่อนในหัวใจเนี่ยทำให้เราหมองอยู่ในหัวใจของเรา เราพยายามค้นคว้าเข้ามา เพื่อจะเป็นความปรารถนาของเรา จะให้สมความปรารถนา ถ้าเราไม่พบความสงบของใจ เราจะไม่มีความเป็นเครื่องดำเนินชีวิตเลย

การดำเนินชีวิตของโลกเขา เขาต้องมีอาหาร มีปัจจัย ๔ เครื่องดำเนินชีวิต ใจนี้เราร้อน ใจนี้กินอารมณ์โลกตลอดเวลา มันเป็นโลกีย์อารมณ์ อารมณ์ที่เผาไหม้หัวใจตลอดเวลา แล้วมันก็เป็นสภาวะแบบนั้น เราใคร่ครวญขนาดไหน ความจินตนาการของเรามันจะเป็นจินตมยปัญญา มันจะเป็นการภาวนาไป เป็นการหมุนเวียนไปในวัฏฏะอยู่อย่างนั้น มันไม่สามารถชำระกิเลสได้หรอก

ถ้าเรามีความรีบร้อนเห็นใหม่ เรารีบร้อน เราลัดขึ้นมา เรารู้ว่าเราศึกษาธรรมขึ้นมา เพื่อความสะดวกของใจ หาทางจะพ้นออกไปจากทุกข์ แต่ไม่เข้าใจเลยว่า นั่นกิเลสมันทำให้เราลัดพรากคลาดเคลื่อนออกจากหลักความเป็นจริง หลักความเป็นจริงของเราขึ้นมา มันต้องย้อนกลับมาหาตัวเราเองให้ได้ ตัวเราเองเห็นใหม่ สิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรานี้ อาหารการกินทุกคนกินอาหารไปเนี่ย เราได้นั่งดูเขากินอยู่ เราจะไม่ได้รับรสชาติอาหารนั้นเลย เราได้แต่มองเขา แล้วเราจินตนาการออกไป แล้วเราก็ได้

แต่อารมณ์ความรู้สึกที่ว่าเราคิดของเรานั้น แต่ความเป็นจริงของรสชาติของอาหารนั้น เราจะได้ลิ้มกินเลย

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราไม่สามารถเข้าถึงตัวของใจของเราได้ ใจไม่เคยสามารถทำความสงบของใจเข้ามาได้ แล้วใจจะเอาสิ่งใดเป็นอาหารของใจนั้น ใจไม่มีอาหาร ใจก็มีแต่ความหิวโหย ความหิวโหยของใจก็กินโดยธรรมชาติของมัน กินอารมณ์ต่างๆนี้เป็นอาหาร อารมณ์ความคิดของเรา เป็นความคิด เป็นธรรมารมณ์ ก็เป็นความคิด อารมณ์ที่ว่าเป็นธรรม เราศึกษาว่าเราเข้าใจว่าเป็นธรรม การประพฤติปฏิบัติ การใคร่ครวญไปเนี่ยว่าเป็นธรรม มันเป็นธรรมารมณ์ มันไม่ใช่ถึงเป็นธรรมของตัวเอง มันถึงว่ามันต้องมีธรรมวินัยเห็นใหม่

ธรรมวินัย วินัยเพื่อบังคับใจของตัวเอง ใจของเราต้องบังคับไว้ ไม่ให้มันคลาดเคลื่อนออกไป ให้มันหมุนออกไปภายในโลกเขา ในโลกเขาคือความคิดของโลกเขา โลกเขาเป็นอยู่อย่างนั้น จะมีเรา ไม่มีเรามันก็เป็นสภาวะที่จะต้อง จะทรงตัวอยู่ของเขายู่ในสภาวะแบบนั้น แล้วก็เสื่อมสภาพโดยในความเป็นจริง มันจริงตามสมมุติ สมมุติต้องเป็นสภาวะแบบนั้น แต่ใจเราก็คือสมมุติมันก็เลยเข้ากัน เพราะใจเราก็คือเป็นอนิจจังเหมือนกัน ใจเราอารมณ์เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป สมมุติก็สมมุติเท่ากัน มันไม่เคยเจอสิ่งที่เป็นวิมุตติในหัวใจของเรา

ถ้าจิตสงบขึ้นมา มันเป็นแต่เงาของ เป็นเงาของธรรมเห็นใหม่ ธรรมที่ว่าเป็นคือธรรม ถ้าใจของเราสงบ ประสพธรรม มันจะมีความสุข แม้แต่ร่มชายขอบของธรรม เราก็คือมีความสุข มีความสุขของใจพอสมควร มันถึงต้องแสวงหา แล้วมันต้องทุเมทความรู้สึก ทุเมทการประพฤติปฏิบัติเราทั้งหมด เพื่อให้ใจเราสงบมาให้ได้ ถ้าใจเราสงบเข้ามาให้ได้ มันเป็นผลของธรรม นี่เป็นธรรมส่วนหนึ่ง แต่ไม่ใช่ธรรมทั้งหมด ธรรมทั้งหมดแล้วมันต้องปอกลอกกิเลสออกไปจากใจ จนถึงธรรมทั้งหมดในหัวใจของเรา นี่เป็นธรรมตลอดไป

ถ้านี้เป็นธรรมขึ้นมา ใจมันจะเริ่มมีความร่มเย็นชุ่มชื้นในหัวใจขึ้นไปในหัวใจ มันจะทุกข์ยากเดือดร้อนขนาดไหน มันก็เป็นธรรมชาติ เป็นสภาวะแบบนี้ โดยธรรมชาติ โดยสังขารคนเกิดมาโดยสถานะของมนุษย์ แล้วต้องเป็นแบบนี้ไปทั้งนั้น ยากดีมีเงิน ก็มีปากมีท้อง มีเครื่องอยู่อาศัย ต้องแสวงหาไปทั้งนั้น ระยะเวลาจะ

ยาวไกลขนาดไหน เราก็ต้องก้าวเดินไป ถ้าเราก้าวเดินตามไป ระยะทางของเรา ระยะทางของเราจะหดสั้นเข้ามา หดสั้นเข้ามา ด้วยการประพฤติปฏิบัติ ด้วยความพอใจ

ถ้าเราพอใจในการประพฤติปฏิบัติ เราก็จะพยายามหย่อน ร่นภพชาติของเราสั้นเข้ามา เพราะการทำบุญกุศล บุญกุศลสร้างให้ผลเป็นความดีกับใจ ให้ผลเป็นความดีกับใจ มันก็ต้องให้ความสุขกับใจ ความสุขอันละเอียดอ่อน จนเราไม่สามารถว่าอันนี้จะเป็นความสุข ความสุขคือว่าไม่ต้องไปเผชิญกับสิ่งที่ว่าเป็นโลกเป็นภัย สิ่งที่เป็นเรื่องของโลกเขาเห็นไหม

โลกเขาต้องมีความหมุนไปตามกระแสของเขา มีต่างๆที่ทำให้ความสุขความทุกข์ในหัวใจที่เกิดขึ้น มันต้องเป็นไปตามสภาวะแบบนั้น แต่คนมีบุญในหัวใจ ถึงเวลาเข้าวิกฤติสิ่งต่างๆแล้ว มันจะมีการ มันต้องแก้ไขเหตุการณ์สิ่งนั้นออกไป ด้วยบุญกุศลของตัว บุญกุศลมันถึงน่าสะสมเป็นอย่างยิ่ง นั่นเป็นบุญกุศล แล้วการประพฤติปฏิบัตินี้เป็นมหากุศล มหากุศลเพราะเราพยายามทำใจของเรา ให้มันปล่อยวางจากโลกเป็นชั่วคราว

สิ่งต่างๆ น้ำเห็นไหม รวมตัวกันแล้วไหลบ่าไป มันจะทำลายสิ่งต่างๆที่ขวางหน้ามันไปตลอดเลย อารมณ์ของโลก อารมณ์ของใจที่มันเป็นสมมุติกับสมมุติ ที่มันรวมตัวกัน มันก็หมุนเวียนไปกระแสโลก อยู่โดยธรรมชาติของมัน โลกนอกก็สมมุติ โลกในก็สมมุติ แล้วก็หมุนเวียนกันไป พลัดพรากให้ใจนี้ พลัดพรากจากหลักศาสนธรรม พลัดพรากจากความเป็นจริงของธรรม ธรรมที่มันควรจะได้ดื่มกินในหัวใจของเรา ให้โลกมันพาไปหมดเลย สิ่งที่เราไปเห็นไหม แสงหาสิ่งใดเข้ามา ก็แสวงหาเพื่อเป็นภาระรุงรังของใจ

แต่แสงธรรมนี้ นั่งเฉยๆทำความสงบของใจ มันมีแต่ความปลดปล่อย ปลดปล่อยความเป็นภาระรุงรังของใจ ให้มันเบาลง ให้มันสบายตัวขึ้นไป เบาออกไปจากหัวใจ สิ่งที่เป็นภาระรุงรังนั้น มันกดถ่วงใจ สิ่งที่ยึดถ่วงใจ แล้วเราจะทำงานให้มันเป็นวิปัสสนาญาณเป็นไปได้อย่างไร มันต้องทำความสงบของใจเข้ามา เพื่อจะให้ใจนี้ทรงตัวของมัน โดยธรรมชาติของมัน จิตนี้เป็นเอกัคคตารมณ์ จิตนี้เป็นหนึ่งเดียว สิ่งที่เป็นหนึ่งเดียวจะหมุนเข้ามาภายในหัวใจของเรา มันสงบตัว มันอึดเย็นขึ้นมาเห็นไหม

ใจมันอึดจากธรรม จากการหิวโหยอาหารของโลกเขา สิ่งต่างๆ ผ่านเข้ามาใน
 กรองของอายตนะนี้ คว่าไว้หมดเลย แล้วอายตนะ ต่างคนต่างรับเข้ามานั้น เสียก็
 รับเข้ามา รูปก็รับเข้ามา เห็นไหม รสชาติสิ่งต่างๆรับเข้ามา รับเข้ามาแล้วไปรวมลงที่
 ใด ก็ไปรวมลงที่ใจหมด สะสมลงไปที่ใจหมด แล้วแบกหามภาระที่ใจกดถ่วงใจ ใจนี้
 เป็นเรื่องของต้องแบกหามภาระสิ่งต่างๆ แบกหามไปเท่าไร ขนาดไหนก็สะสม
 ไป แล้วไม่เคยบุบสลาย ไม่เคยวิบัติไปนะ ใจดวงนี้จะสะสมสิ่งนี้ไปตลอดไป แล้วก็มี
 หน้าที่จะต้องสะสม ต้องรับรู้สิ่งต่างๆ

ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ รับรู้สิ่งต่างๆ แล้วต้องไปรวมลงที่ใจ ใจก็มันความคิด
 ของมันอยู่ตลอดไป อุ่นกินแต่ความคิดอย่างนั้น ไม่มีสิ่งใดๆกระทบเห็นไหม กลางคืน
 ก็นอนฝัน กลางวันก็ต้องคิดไปตามประสาที่ว่า อารมณ์ของเราหมุนเวียนไป มันจุด
 กระชากหัวใจไป มันเป็นเรื่องที่มหัศจรรย์ ใจนี้มหัศจรรย์มาก หมุนไม่เคยบุบสลาย ไม่
 เคยแปรสภาพ ไม่เคยเปลี่ยนสภาวะไป แต่พฤติกรรมของใจที่เรากำลังประพฤติปฏิบัติ
 กันเนี่ย เราเปลี่ยนพฤติกรรมของเขา พฤติกรรมของเขาเกิดจากธรรมที่มีคุณสมบัติของ
 ธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เข้าไปกลั่นกรอง กลั่นกรอง
 เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของใจ จากที่เคยอิสรเสรีภาพโดยกิเลสนะ

กิเลสนี้เป็นสิ่งที่มีอำนาจเหนือใจ แล้วจับใสใจให้มีอิสรภาพ ออกไปแสวงหาสิ่ง
 ต่างๆ ตามความต้องการของเขา เขามีความต้องการของเขาขนาดไหน ส่งเสริมในหัวใจ
 แล้วมีความจินตนาการ สะสมขึ้นไป มีแต่ใส่พินใส่ไฟเข้าไป ให้ลูกโซดชักขึ้นมากใน
 ความคิดของเรา คิดจินตนาการไปตลอดเลย สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ว่า มันเป็นเรื่องของโลกียะ
 เรื่องของโลกียอารมณ์ ใครทำก็ได้ เราทำก็ได้ ใครทำก็ได้ สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ว่า ต้องทำกัน
 เพื่อการดำรงชีวิต ปังจัยเครื่องอาศัย สมบัติผลักดันกันชมเห็นไหม

โลกนี้แร่ธาตุต่างๆ ก็มีอยู่ แล้วแต่ใครจะขุดขึ้นมาใช้ แล้วเปลี่ยนแปรสภาวะไป
 มันเปลี่ยนไปตลอด เปลี่ยนไปในเรื่องกระแสของโลก โลกต้องเป็นอย่างนั้น แล้วเรา
 ก็เกิดมาในชีวิตหนึ่ง เราจะติดข้องกับสิ่งนั้น เราก็ต้องติดข้องกับสิ่งนั้น สิ่งนั้นเป็นการ
 งานที่เราจะต้องทำตลอดไป แล้วมันก็เผาผลาญเห็นไหม เผาผลาญวันเวลาของเรา เผา
 ผลาญชีวิตของเราไป ชีวิตของเราสั้นเข้า สั้นเข้าเนี่ย อายุของเรามากขึ้นมา มากขึ้นมา
 โอกาสของเราก็น้อยลงไปตลอดเวลา สิ่งที่เป็นโอกาสเป็นของๆ เรา เราควรจะแสวงหา
 ของเรา

การตัดแปลงตนเห็นใหม่ การจะเปลี่ยนพฤติกรรมของใจ มันต้องอาศัย กาลเวลา การประพฤติปฏิบัติ เริ่มต้นแต่จะว่า เคนจกรรมก็ไม่ใช่ นั่งภาวนาก็ไม่ เป็น พยายามฝึกฝนเห็นใหม่ มีความเชื่อในศาสนา มีความเชื่อในธรรม ว่าธรรมเนี่ยมี ความสุขของใจ แล้วมีความศรัทธาเข้ามาประพฤติปฏิบัติ

เริ่มต้นจากทำอะไรก็ไม่เป็นเนี่ย แล้วพยายามก่อร่างสร้างตัวขึ้นมา พยายาม ฝึกฝนหัดตัดแปลงตนขึ้นมา จนเคนจกรรมก็ได้ นั่งสมาธิก็ได้ เนี่ย มันต้องอาศัยเวลา เพื่อจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมัน พฤติกรรมของใจที่เคยเกาะเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ เห็น สิ่งต่างๆ แล้วเกาะเกี่ยวกับสิ่งต่างๆนั้นไปตลอดเวลา สิ่งต่างๆ คืออารมณ์โลก อารมณ์ ความคิดที่มันจุกกระชาวจใจนั้นไปเนี่ย นั่นนะอาศัยพุทโธๆ เนี่ย คำบริกรรม บริกรรม ให้จิตนี้มีอาหาร เปลี่ยนจากอาหารของโลกเขา ให้เป็นอาหารของธรรมเห็นใหม่

ธรรมารส รสของธรรมอันนี้ถึงจะเป็นสัญญาไปก่อน ก็เป็นสัญญาที่เราจำมา สิ่งที่จำมาเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของใจ ให้ใจดื่มกินอาหารอันนี้ เอาอาหารที่เป็น ธรรมเข้าไป พฤติกรรม เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่จะไม่ให้หมุนออกไปเห็นใหม่ เนี่ย อิ่มเต็มในหัวใจ พุทโธๆ เป็นอารมณ์โลก เป็นอารมณ์ธรรมเนี่ย ตัดอารมณ์โลก สิ่งที่เป็นอารมณ์โลก คิดแล้วเนี่ย มันจะมีส่วนต่อไป อารมณ์โลก โลกคิดต่างๆแล้วมันจะ จินตนาการ ๑ ๒ ๓ สืบต่อกันไป หมุนออกไปทั้งโลกเลย พุทโธนี้ตัดตลอดเวลา ตัด แล้วก็ให้รู้อยู่ในปัจจุบันเห็นใหม่ พุทโธๆเนี่ย อยู่ในปัจจุบัน อารมณ์ปัจจุบัน เท่านั้น แล้วตัดออกตลอดไป จนมันไม่ออกไป สืบต่อสาวต่อออกไปสมมุติเห็นใหม่

สมมุติคือสมมุติ สมมุติโลกกับสมมุติในหัวใจ สมมุติในอารมณ์ของเรา มัน เกาะเกี่ยวกันไป เราเปลี่ยนจากสมมุติของโลกเขา ให้มันเป็นอยู่ของเขา ตามสภาวะของ เขา ใจนี้ไม่เกาะเกี่ยวเขา ใจนี้เป็นสมมุตินี้ให้เกาะเกี่ยวกับธรรม ธรรมที่เป็นสิ่งหยาบๆ ขึ้นมา เป็นธรรมภาคปฏิบัติ ไม่ใช่ธรรมวินัยนี้ในตู้พระไตรปิฎกที่เราศึกษาจดจำมา สิ่ง นั้นศึกษาจดจำมาขนาดไหนก็ทำให้เราลังเลสงสัย ยิ่งลังเลสงสัยแล้วว่า ควรจะทำ อย่างไร จะวางตัวอย่างไร วางไว้โดยนะ

พุทโธๆ จะโง่ จะฉลาดขนาดไหน ก็ขอให้กำหนดสติสัมปชัญญะ เพื่อให้ใจนี้ ตั้งมั่นขึ้นมาได้ จะโง่ฉลาด มันเป็นที่ของเรา เราว่าเราโง่ เราฉลาดขึ้นมา เรา พยายามหาทางออกขึ้นมา นั่นนะกิเลสมันพาใช้ตลอด มันคิดออกไปขนาดไหน มันมี

อารมณ์โลกเจือจานไปในความคิดของเราตลอดไป กิเลสพาใช้ ความคิดยิ่งฉลาด ยิ่งหาวิธีการออกขนาดไหน กิเลสมันหัวเราะเยาะ มันว่าเนียเรटकเป็นเหยื่อของเขาแล้ว ตกเป็นเหยื่อของกิเลสในหัวใจของเรา ประพฤติปฏิบัติไป ก็ทำพยายามจะให้มันสมความปรารถนา มันก็ไม่สมความปรารถนาเพราะสิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่เจอไปด้วยกิเลส

เราถึงว่าจะโง่ จะฉลาดขนาดไหน เราวางไว้ก่อน แล้วให้ธรรมนี้เข้ามาในหัวใจของเรา จะโง่ จะฉลาดมันต้องเข้าไปสัมผัสสังใจ เป็นปัจจัยจัดตั้ง ใจนั้นสัมผัสกับความสงบของใจ ถ้าจิตนี้สงบขึ้นมาเห็นไหม มันจะมีความสุขของมัน ความสุขของใจ แล้วก็ทำหลุดไม้หลุดมือไป โดยธรรมชาติสิ่งที่ไม่เคยมี ไม่เคยเป็น เคยมีเคยเป็นขึ้นมาในหัวใจของเราแล้ว เราก็ก็น้อมรักษาไม่เป็น ต้องฝึกฝน

เนี่ยพฤติกรรมของใจเปลี่ยนอย่างนี้ เปลี่ยนจากพฤติกรรมของโลก ที่มันหมุนเวียนออกไปตามอำนาจของเขา ตามความคิดของเขา คิดขนาดไหนมันก็พุ่งออกไปเลย นี่เป็นธรรมชาติ ธรรมชาติที่ว่าความเคยใจ เปลี่ยนเป็นพฤติกรรมว่ากำหนดพุทโธๆ ขึ้นมา มันสงบเข้ามา มันก็เริ่มบังคับได้ เปลี่ยนจากพฤติกรรมที่ว่า เป็นสัมผัสสมาธิ สัมผัสสมาธิคือสมาธิที่ควบคุมได้ควรแก่การงาน เนี่ยศีลเกิดขึ้นจากตรงนี้ ตรงที่จิตนี้เป็นอริสิด อริสิดคือจิตนี้ไม่มีมโนกรรมเห็นไหม

ความคิดต่างๆนี้เป็นมโนกรรม คิดเผาไหม้ตัวเองขนาดไหน กรรมอันนั้นก็ส่งเสริมให้ใจนี้ จิตนิสสัย เคยใจ แล้วคิดพอใจ คิดก็คิดประสาของเขาอยู่อย่างนั้น มันถึงจะอยู่ในหัวใจของเรา มันก็เผาผลาญเราเห็นไหม หลอกหลวงเราเป็นสมมุติ เป็นสมมุติให้เราคิดของเราออกไปอยู่อย่างนั้น จะเป็นธรรมขึ้นมาเนี่ย มันจะเป็นจริงขึ้นมาโดยวางใจเหมือนกัน ทำไมใจดวงหนึ่งมันคิดออกไปตามประสาโลก ใจดวงหนึ่งเนี่ย ทรงคำว่าพุทโธ ทรงธรรมเอาไว้ได้ ทรงธรรมความสงบของใจเอาไว้ได้ ยืนตัวของตัวเองได้ เนี่ย ตัวเองอึดเต็ม ตัวเองมีความสุขของตัวเองขึ้นมา พอมีความสุขของตัวเองขึ้นมาเนี่ย มันก็ไม่เป็นทาสของกิเลสเห็นไหม

ถ้าเป็นทาสของกิเลส คนที่หิวโหย คนที่เป็นขี้ข้าเขา เขาจะจ้างวานขนาดไหน ก็ต้องทำเพื่อจะดำรงชีวิตของตัวเองไว้ แต่ถ้าคนอึดคนที่มียูมีกินของเราแล้ว ถ้ามันเป็นความผิดเราจะไม่ยอมทำ จะไม่เป็นไปตามอารมณ์ของเขา เราจะเห็นว่าพุทโธเข้ามา พุทโธเข้ามา เห็นว่าฉลาดเคลื่อนออกไป สิ่งที่เป็นกิเลสเวลาเริ่มต้นความคิด มัน

จะให้ความร่ำร้อนกับใจขึ้นมา เราจะไปปฏิเสธสิ่งนั้น แต่สิ่งที่ว่าเป็นการเป็นงานควรแก่การงานขึ้นมา เพื่อจะให้มันสงบขึ้นมา เป็นรากฐานขึ้นมา ให้ใจนี้สงบมากเข้าไป ยิ่งกว่านั้น มันจะต้องทำสิ่งนั้นเข้าไป กำหนดพุทโธไว้ขนาดไหน ถ้าจิตมันออกมารับรู้ได้ มันกำหนดพุทโธได้ กำหนดพุทโธทันที เพื่อจะให้จิตนี้สงบลึกเข้าไป สงบลึกเข้าไป

ถ้าสงบลึกเข้าไปเห็นไหม พลังงานเกิดขึ้นในใจดวงนี้เกิดขึ้นมา ใจนี้มีพลังงานขึ้นมาเนี่ย ใจนี้มันก็ควรแก่การงาน จะทำสิ่งใดก็เป็นประโยชน์ ถ้าออกไปวิปัสสนา มันก็เป็นประโยชน์กับวิปัสสนา ถ้าออกวิปัสสนาไม่เป็น มันต้องพยายามฝึกฝน พยายามฝึกฝนให้ออกไปทำงานของโลก ให้ไปเจอว่านี่เป็นธรรมจริงๆ ให้ใจนี้ประสบพบเห็นเอง สิ่งที่ว่าป็นธรรมของเรา เราต้องประพฤติปฏิบัติขึ้นมา อ้อขึ้นมาคือเห็นสิ่งนั้นตามความเป็นจริง นี่คือธรรม

แต่ถ้ามันเป็นความคาดความหมาย ความจำขึ้นมา นี่มันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้วางธรรมไว้ให้เราก้าวเดินตาม เราก็พยายามจะเดินตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราศึกษานะ เราพยายามก็อยากได้มรรคได้ผลตามธรรมนั้น แล้วเราอ่านเนี่ย กลัวจะผิดพลาดไปจากธรรมอันนั้นเห็นไหม จะทำสิ่งใดก็เทียบเคียงกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระไตรปิฎกมีการศึกษาขึ้นมา เพื่อความศรัทธา เพื่อความเชื่อของเรา เราอ่านขึ้นมา ศรัทธาขึ้นมาเนี่ย เป็นจิตตนิสัยของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ แล้วเราก็กว้างสิ่งนั้นไว้ เราไม่เอาจิตตนิสัยเราไปผูกกับความเป็นไปขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อานาจาสนาบาารมีก็ต่างกัน ความเห็นของใจก็ต่างกัน กิเลสในหัวใจของเรา ก็ต่างกัน เราจะชำระกิเลสในหัวใจของเรา มันต้องเป็นการกำหนดขึ้นมาให้เป็นธรรมของเรา ใจนี้จะก้าว พฤติกรรมของใจนี้จะเปลี่ยนแปลง แล้วใจนี้จะพัฒนาของเราขึ้นมา ถ้าใจนี้พัฒนาขึ้นมานั้นคือวิปัสสนา

ถ้าวิปัสสนาขึ้นมา พัฒนาขึ้นมาจากอะไร พัฒนาขึ้นมาจากสิ่งที่มันคิดพันใจ กิเลสคือสิ่งที่ทำให้ใจเศร้าหมอง แต่กิเลสนี้เป็นนามธรรม คำว่ากิเลสก็คือความคิดที่มันคิดขึ้นมามันปรุงแต่งขึ้นมา แล้วให้ผลในการกระทำของใจ มโนกรรมใจที่ทำการต่างๆ

ขึ้นมาขึ้น เกิดขึ้นมาจากความชอบ ความชอบ ความคิด ความไม่เข้าใจ สิ่งนี้เป็นกิเลส จับใส่เข้าไป กิเลสนี้อาศัยเกิดดับกับธาตุขันธ์ สิ่งที่เป็นธาตุขันธ์ในหัวใจของเรา เนี่ย ค้นคว้าสิ่งนี้ ค้นคว้าแสวงหาสิ่งที่เป็นเราขึ้นมา สมบัติของเราขึ้นมา เราการทำงาน ขึ้นมา เราใช้สมอง ใช้มือของเรา ทำสิ่งใดต่างๆขึ้นมา เป็นประโยชน์กับโลกนี้มหาศาล เลย แต่เราไม่ได้ใช้สมอง ใช้ร่างกายของเราค้นคว้ากลับเข้ามาเห็นใหม่

ถ้าเราค้นคว้าร่างกายของเรา ค้นคว้าความคิดของเรา ธาตุขันธ์ สิ่งที่เป็น ความคิด เริ่มต้นว่าเป็นสมองนี่ เป็นสมองในความคิดของมันก่อน แต่ถ้าจิตสงบ ขึ้นมา มันพัฒนาออกไปแล้ว จะเห็นการทำงานของจิต ขันธ์นี้เป็นขันธ์ จิตนี้เป็นจิต ต่างๆ กันไป แล้วจะเป็นวิปัสสนาญาณเข้ามา ถ้าเป็นสมองอยู่นี้ สมองนี้เป็นข้อมูล เดิม สิ่งที่เป็นสมองนี้มันเป็นสิ่งที่เป็นประสาท เป็นสิ่งที่ร่างกายนี้ใช้งานเท่านั้น

แต่เวลากิเลสมันเกิดที่ใจ ใจมันมีความผูกพันออกไปจากใจ มันจะเกิดจากสิ่งที่ ขันธ์ ๕ สังขารปรุงแต่งเข้ามา มันจะเกิดปัญญาขึ้นมา สิ่งที่เป็นปัญญานั้นมันไม่เกิด จากสมอง มันเกิดจากใจขึ้นมาเห็นความเป็นจริง วิปัสสนาญาณเกิดขึ้นมาแล้ว สิ่งนี้เป็น เครื่องยืนยันว่า ความคิดจากสมองนั้นเป็นเรื่องของโลก เป็นเรื่องของกรอบ กรอบของ สมอง กรอบของสัญญา มันจะคิดไปตามประสา นั้น

สิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ ปัญญาที่เกิดขึ้นใหม่ ปัญญาในการชำระกิเลส ปัญญาในการ หมุนเวียน หมุนเวียนเข้ามา เพื่อจะประหัดประหารกับกิเลสนี้ มันเป็นการพัฒนาของ ใจ ใจพัฒนาขึ้นมามันก็ปล่อยวาง ปล่อยวางความเห็นผิดเป็นชั้นเป็นตอน ความเห็นผิด เพราะมีความเห็นผิดมันถึงเกิดกิเลส สิ่งที่เกิดกิเลส กิเลสนี้ก็ชั่วๆไป แล้วพัฒนาขึ้นไป เป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา จนกว่ามันจะเข้าไปถึง ถึงกับทำลายกิเลสออกไปจากใจ ถ้ามัน ทำลายกิเลสออกไปจากใจ มันจะมีความสุขขึ้นมามหาศาล แล้วมันจะพบเห็นสิ่งที่ว่านี้ คือธรรม

สิ่งที่เป็นธรรมในหัวใจของเรา เราต้องประสบพบเห็นของเราขึ้นมาเอง ถ้าเรา ประสบพบเห็นขึ้นมาเอง ธรรมของเราเห็นใหม่ ธรรมของจิตดวงนั้น จิตดวงนั้นจะมี ความสุขขึ้นมา จะเข้าใจตามความเป็นจริง สิ่งที่เราเข้าใจความเป็นจริงเห็นใหม่ วิจิกิจฉา ความลังเลสงสัยต่างๆในการประพฤติปฏิบัติ ความลังเลสงสัย ว่าเราประพฤติปฏิบัตินี้ จะได้ผล หรือไม่ผล สิ่งนั้นจะไม่เกิดจากใจ ใจดวงนั้นจะทำลายสิ่งนี้ออกไป

เพราะในการประพุดิปฏิบัติ นั้น มันเห็นตามความเป็นจริง เกิดขึ้นมาจากธรรม จนขึ้นเข้าไปสัมผัส นี่คือธรรม ส่วนหนึ่งของใจ ธรรมส่วนหนึ่งของใจ เป็นเครื่อง ยืนยันกับใจดวงนั้น เป็นสมบัติของใจดวงนั้น นี้อยู่ในหัวใจของผู้ที่ประพุดิ ปฏิบัติ เป็นปัจจัยตั้งจำเพาะใจดวงนั้น มันก็จะเห็นความสำคัญของใจ ความสำคัญของ ใจที่ค้นคว้ากลับเข้ามา ค้นคว้าในตัวของตัวเอง ค้นคว้าในเรื่องของร่างกายของเราเอง เนี่ย สิ่งนี้เป็นการเป็นงานที่เราจะมุนาจะทำไป นักเอาเบาสูเพื่อผลของงานของเรา

นักเอาเบาสูขนาดไหน แบกหามขนาดไหน มันแบกหามเพื่อเรา เพื่อ ความเห็นของใจ ให้ใจนี้ถูกต้องเข้าไป ความถูกต้องของใจ สิ่งที่ต้องตั้งขึ้นมาเป็นวิชา วิชาความปลดเปลื้องกิเลสออกไปจากใจ วิชาเกิดขึ้นมา วิชานี้เป็นปัญญาที่ในการ ประพุดิปฏิบัติ เกิดจากจิตนี้สงบ

ถ้าจิตนี้สงบ ความคิดอันผ่องใส ผ่องใสนี้เป็นความใสสะอาดของใจ ความคิดนี้ เป็นความคิดในแง่บวก แ่งของผ่องใส แ่งของการชำระล้างกิเลส มันไม่ใช่คิดจากโคลน ตม คิดจากโคลนตม คิดจากความเคยใจ ใจนี้เป็นโคลนเป็นตม เป็นความหมักหมมของ ใจ ความโลภ ความโกรธ ความหลงในหัวใจนี้ เต็มหัวใจแล้วก็คิดออกไปตามประสา อย่างนั้น นั่นมันเป็นเรื่องของโลกียะ

สิ่งที่ เป็นโลกียะในเรื่องของใจนี้ มันเป็นชั้นเป็นตอน สิ่งที่ความคาดการณ์ ความหลงเข้าไปในสิ่งที่หยาบ เราเข้าใจ แต่ความหลงเข้าไปในสิ่งที่ละเอียด สิ่งที่ ละเอียดก็หลอกให้ละเอียด หลอกให้เราคิดพันไปในเรื่องของโลก เรื่องของโลกก็ หมุนเวียนออกไปตามประสาโลก เราก็ล้มลุกคลุกคลานไปตามที่โลกมันจุกระชากลาก ไป จนกว่าจะมีสติสัมปชัญญะ ก็ต้องกลับเข้ามาทำความสงบของใจ จะใช้ปัญญา ไคร่ครวญขนาดไหน ก็ไคร่ครวญเรื่องของอารมณ์ที่มันคิดไป มันคิดพันไป คิดพันไป กับเรื่องโลกนั้น เพราะมันไม่มีสติสัมปชัญญะ

ถ้ามีสติสัมปชัญญะ มันก็จะปล่อยวาง สิ่งที่ปล่อยวางเห็นใหม่ สมาธิจะ เกิดขึ้น ความผ่องใสของใจจะเกิดขึ้น ความว่างของใจจะเกิดขึ้น มีขึ้นพร้อมกับ ความสุข แล้วพยายามยกขึ้นตลอดไป ใช้ปัญญาไคร่ครวญไป ชักลากให้เข้ามาใน งาน การประพุดิปฏิบัติมันต้องหมุนกลับมาในงานนั้น ถ้าหมุนเข้ามาในงานนั้น มันก็ จะเป็นงานของใจ งานของการวิปัสสนาญาณ สิ่งทีวิปัสสนาญาณนั้นคือบังคับใจให้

ทำงาน ใจนี้มีความสุขแล้วมันจะอยู่ประสามัน เพราะกิเลสในหัวใจมันชอบความ สะดวกสบายเห็นไหม

ถ้าจิตสงบแล้วก็อยากจะให้สงบอยู่อย่างนั้น มีความสงบของใจแล้วก็จะวาง ความสงบของใจให้มีความสุขของเราตลอดไป มันเป็นไปได้ไม่ได้ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการ เกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดาทั้งหมดเลย ความสงบของใจที่มี กิเลสอยู่ในหัวใจนี้ มันจะสงบไปขนาดไหน มันต้องคลาดเคลื่อนออกไป เกิดขึ้นมาอยู่ ในสมมุติทั้งหมด

อยู่ในสมมุติมันก็ต้องเสื่อมสภาพ มันต้องเสื่อมสลายไป เราก็พยายามทรงไว้ เห็นไหม ทรงสิ่งที่มันต้องเสื่อมสลายไปเนี่ย มันต้องใช้พลังงานขนาดไหน ทำขึ้นมา เพื่อความเจริญองกามขึ้นมาของสัมมาสมาธิ แล้วมันก็เสื่อมไปต่อหน้า แล้วมันก็ อ่อน มันต้องแปรสภาพไปเนี่ย แล้วเราทำขึ้นมา ลงแรงไปขนาดไหน มันก็เสื่อม ไป เสื่อมไป ผลของการประพฤติปฏิบัติมันไม่ก้าวหน้าเนี่ย เราจะทำยังไง

เราต้องมีความคิด นี่คือเรื่องของการหาช่องทางที่จะออกจากกิเลส ไม่ให้กิเลส เป็นเจ้านายใหญ่โตที่ควบคุมใจของเรา กิเลสนี้มันควบคุมใจของเรา แล้วมันคิดหาทาง ให้เราประพฤติปฏิบัติ ให้สะดวกสบาย ให้เข้าไปพักผ่อน ให้เข้าไปมีความสงบ อันนี้ เป็นความสงบแล้ว อันนี้เป็นธรรม ร่มเย็นเป็นธรรม สิ่งนี้เป็นสิ่งล่อ ธรรมนี้เป็นธรรม ของกิเลส กิเลสสร้างขึ้นมา สิ่งที่กิเลสสร้างขึ้นมา สร้างธรรมขึ้นมาให้เราเชื่อ เชื่อว่าสิ่ง นี้เป็นธรรม แล้วก็อยู่กับมันไป ความหลงของใจก็หลงอยู่อย่างนั้น ต้องพลิกแพลง เปลี่ยนแปลง ถ้าเป็นธรรมจริง มันต้องไม่เสื่อมสภาพ ทำไมมันเสื่อมสภาพล่ะ

สิ่งที่เสื่อมสภาพมันต้องเป็นอนิจจังเห็นไหม มันเป็นอวิชชา มันเป็นความไม่ เข้าใจของใจ ใจไม่เข้าใจก็จับ จับสิ่งนี้ไว้ แล้วจะยึดมัน ยึดมันแล้วมันไม่สมความ พิจารณา ถ้ายึดมัน มันต้องพลัดพรากจากสิ่งนั้น มันจะยึดมันไป มันต้องไปเกิด วิปัสสนาญาณ มันจะต้องทำลาย ทำลายสิ่งต่างๆ ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากใจ สิ่งที่เกิด ขึ้นมาจากใจนี้ เป็นอาการของใจ แล้วหมุนเวียนออกไป เพราะมันมีสถานะ มันมีภาว ะ ภาพของใจมีอยู่ แล้วสิ่งต่างๆจะเกิดขึ้นได้ทั้งหมด

สิ่งที่เกิดขึ้นมานี้ ออกมาจากความคิดของเรา จุดเริ่มต้นออกมาจากความคิด จาก หัวใจดวงนี้ ใจดวงนี้มีสถานะ แล้วส่งความคิดนี้ออกมา มันปรุงแต่งสิ่งนี้ขึ้นมา เป็น

เหยื่อของกิเลสเห็นใหม่ เป็นเหยื่อให้เราหลงไปในความเห็นผิด คิดปรุงแต่งขึ้นมาขนาดไหน มันก็เกิดจากภวสวะ เกิดขึ้นมาจากภพของใจ ถ้าภพของใจยังมีอยู่แล้ว

สิ่งนี้มันต้องวิปัสสนาเข้าไป มันต้องทำลายสิ่งนี้ทั้งหมด ทำลายสิ่งที่ว่าไม่มีสถานะที่ตั้ง ที่ตั้งไม่มี ให้สิ่งที่เป็นนามธรรมนี้ให้เป็นนามธรรมแท้ นามธรรมที่ไม่มีกิเลส ไม่มีภวสวะ ไม่มีสถานะที่ตั้ง ให้จิตนี้ได้ทำงานออกมา ให้เป็นเหยื่อล่อให้เราหลงไหลไป

ถ้าเราใคร่ครวญย้อนกลับเข้ามา มันก็ต้องจับต้อง พยายามค้นคว้าแล้วจับต้องสิ่งนี้ได้ มันละเอียดเกินไป ละเอียดจนจิตนี้มองไม่เห็นความละเอียดของการเคลื่อนไหวของเขา สิ่งที่เคลื่อนไหวนี้เป็นสิ่งที่ว่าเป็นการของเรา มันจับ มันละเอียดขึ้นไปจนจับต้องไม่ได้ มันถึงต้องทำความเข้าใจ ให้ละเอียดขึ้นมาเห็นใหม่ จันทรอันละเอียดมันอยู่ในหัวใจของเรา เพราะการทำงานของมันนั่นละ สิ่งที่มันทำงานแล้ว มันไม่ให้เราเข้าใจว่ามันทำงานเลย มันกับเรารวมตัวเป็นอันเดียวกัน

สิ่งที่รวมตัวเป็นอันเดียวกัน มันก็หมุนเคลื่อนออกไป แล้วมันก็หมุนออกไปทางโลก มันทำงานอยู่อย่างนั้น มันก็เวียนไปอยู่อย่างนั้น นี่เป็นเรื่องของกิเลสใช้ในการประพฤติกปฏิบัติ เราปฏิบัติธรรมเราเข้าใจว่าอันนี้เป็นการปฏิบัติธรรม ถูกต้อง ปฏิบัติธรรมโดยกิริยาโดยมารยาทที่เราปฏิบัติธรรม ร่างกายของเราจิตใจเราปฏิบัติธรรม แต่กิเลสที่ในวงปฏิบัติธรรม มันผลักดันให้เราล้มลุกคลุกคลานไป ล้มลุกคลุกคลานไปจนไม่เห็นสิ่งนี้

ถ้าเราปฏิบัติธรรมไป ในงาน ในการซุกซุก ในการค้นคว้าหากิเลส มันเป็นส่วนหนึ่ง มันจะค้นคว้าซุกซุกเข้ามา จับกายกับใจได้ ถ้าจับกายกับใจได้นี้จะเป็นวิปัสสนา มันเป็นการงานที่จะล่วงพ้นออกไปจากกิเลส เป็นการใคร่ครวญค้นคว้าออกจากกิเลส มันจะเห็นสภาวะขึ้นมา เป็นสภาวะสิ่งต่างๆเกิดดับในหัวใจ แต่เพราะจิตนี้สงบถึงจับสิ่งที่เกิดดับนี้ให้ทรงตัวอยู่ ให้มีโอกาสดำรงไว้ ให้มีโอกาสดำรงวิปัสสนา ให้สิ่งนี้แยกแยะสิ่งนี้ออกไปว่า สิ่งนี้มันรวมตัวกันยังงี้ สิ่งที่รวมตัวแล้วเป็นอารมณ์ของเรา ความคิดที่เราเกิดขึ้นมานี้ มันเป็นเรื่องที่สภาวะรวมตัวออกไป เป็นอารมณ์อารมณ์แยกแยะออกไปได้ จิตนี้ละเอียดอ่อนขนาดนั้น

ปัญญาแยกแยะความคิด สิ่งที่เป็นสิ่งที่เร็วที่สุดเห็นไหม กลาดเคลื่อนเร็ว ความคิดนี้เร็วมาก ออกไปนี่เป็นอารมณ์ความรู้สึก ทำให้เราหลง หลงจนมีความโกรธ มีความหลงออกไป ตามประสาสภาวะที่ความคิดปรุงแต่งอันนั้นเกิดขึ้นมา เราก็ไม่เห็นสิ่งนี้เลย แล้วความสงบของใจมาจับต้องตัวเองได้ นี่คือผลงานของเรา เราจับต้องความเห็นของเรา เราจับต้องความคิดของเราได้ มันก็ย้อนกลับเข้ามาวิปัสสนา

สิ่งที่วิปัสสนาเนี่ย ปัญญาญาณเกิดขึ้น งานอันสมควร งานอันค้นหาธรรม ค้นหาในร่างกายของเราเห็นไหม งานค้นหาในร่างกายและจิตใจที่มันอยู่ในร่างกายของเรา มันมีความทุกข์ มันจะทุกข์ร้อนมาก ความทุกข์เรื่องของโลก แบกโลกแล้วมันมีความทุกข์ แต่เวลาเข้าไปแสวงหาผลของธรรมเนี่ยไม่ต้องแบกธรรม ธรรมนี้ไม่ต้องแบกหาม มันจะเข้าไปสัมผัสกับใจ เป็นเนื้อของใจ ใจกับธรรมเป็นเนื้อเดียวกัน แล้วมีความสุขในการประพฤติปฏิบัติ ความสุขเกิดขึ้นมาจากการประพฤติปฏิบัติ

ความสุขเกิดขึ้นมา ค้นหาหาได้ในร่างกายของเรา ไม่ต้องหาจากสมบัติจากภายนอก สมบัติต่างๆจากภายนอกนั้นเป็นเครื่องอยู่อาศัย ปัจจัยเครื่องอยู่อาศัย สิ่งที่อยู่อาศัยเป็นประโยชน์ก็เป็นประโยชน์ ถ้าเราใช้เป็นประโยชน์ ถ้าใช้เป็นโทษมันจะเป็นโทษตลอดไป แต่ธรรมนี้ไม่เคยให้โทษกับใคร มันจะให้ผลเป็นความสงบ เป็นความสุขของใจตลอดไป เราถึงต้องพยายามแสวงหาสิ่งนั้น ให้จิตใจนี้ มีธรรมนี้เป็นเครื่องค้ำคั้น มีใจมีธรรมนี้เป็นความสัมผัสของใจ เป็นพื้นฐานของใจ ให้ยกใจขึ้นมาให้สูงขึ้นจนค้นคว้าจากสิ่งที่ว่า เป็นสิ่งที่ชั้นชั้นอันละเอียดในหัวใจขึ้นมา แล้ววิปัสสนาญาณแยกแยะออกไป จับต้องแล้วแยกแยะๆ ในสถานะไหนก็ได้ ปัญญามันจะปล่อย มันจะค้นคว้าออกไป เปรียบเทียบ เทียบเคียงเห็นไหม

เทียบเคียงกับสิ่งต่างๆ ปัญญามันต้องเปรียบเทียบ ปัญญามันจะเกิดขึ้นมาเองลอยๆได้ยังไง ปัญญาเราต้องค้นคว้าของเรา พยายามค้นคว้าด้วยอำนาจของสัมมาสมาธิ ถ้ามันค้นคว้าออกไปมันจะเป็นเรื่องของโลก โลกจะหมุนเวียนออกไป เป็นการส่งออกเห็นไหม จิตนี้ส่งออก การภาวนาส่งออกคือเคลื่อนออกจากฐาน เคลื่อนออกจากความจริง แล้วมันก็เพลินไป ถ้ากิเลสมีอำนาจเหนือกว่ามันจะเพลินกับสิ่งนั้นไป พอเพลินกับสิ่งนั้นไป เราก็ต้องพยายามทำความสงบของใจ ให้ใจนี้สงบเข้ามา พยายามทำความสงบของใจ เพราะใจนี้สงบก็คือตัวพลังงาน

สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากใจนี้ เป็นพลังงานที่เกิดขึ้นมาจากการทำความสงบของใจ ใจนี้สงบ ใจก็มีพลังงาน พอมีพลังงานเข้ามา อำนาจต่อรองของธรรมจะมีมากขึ้น ถ้าอำนาจของธรรมมีมากขึ้น การต่อรอง การวิปัสสนากับสิ่งนั้น เกิดขึ้นในหัวใจของเรา ทำไมเมื่อก่อนเราไม่เห็น ถ้าเมื่อก่อนเราไม่เห็น เพราะเรามีความอยากของใจ เพราะใจมีอารมณ์ของมัน ไม่มีพลังงาน มันมีความอยากมันถึงไม่เห็นสิ่งนี้ จับต้องสิ่งนี้ได้ แต่พออารมณ์มันละเอียดขึ้นมา อ่อนตัวขึ้นมา มันมีความละเอียดอ่อน ข่ายของปัญญามันกว้างออกไป มันจับต้องสิ่งนี้ได้ มันก็เป็นผลงานของใจ

ถ้าเป็นผลงานของใจเห็นไหม เราจะภูมิใจของเราว่าทำไมเราทำได้ มีความภูมิใจ มีความสุขใจ ใจจะมีความสุขเป็นเครื่องอยู่อาศัยตลอดไป ใจนี้มันก็มีความสุขพอกับใจดวงนั้น เดียวมันก็แปรสภาพไป สิ่งนี้มันคลาดเคลื่อนไปตลอด ถ้ามันยังไม่เป็นอกุศล ธรรม มันยังเป็นสภาวะ ก็ต้องคลาดเคลื่อนตลอดไป มันแปรสภาวะตามธรรมชาติของเขา สิ่งนี้เป็นธรรมชาติที่เกิดดับในหัวใจ สิ่งที่เกิดดับ แล้วเราพยายามสืบต่อให้มันละเอียดอ่อนขึ้นมา ให้มันสวาทต่อไป เนี่ยสภาวะธรรม

ความเจริญของใจ ใจเจริญขึ้นมาขนาดไหน สภาวะธรรมมันก็จะละเอียดอ่อนขึ้นไป มันมีความเข้าใจเรื่องของโลก แล้วมันจะเห็นเรื่องของโลกเป็นเรื่องของหยาบๆนะ เรื่องหยาบๆคือว่าเรื่องของโลกเป็นสภาวะของโลกเขา เรื่องความสำคัญคือเรื่องใจของเรา ใจเรานี้จะหลุดพ้นออกไปจากสภาวะ ในความเห็นของใจ มันจะเก๋ๆ เขินๆ สิ่งนั้นจะไม่ให้มีอำนาจเหนือใจได้ ใจอันนั้นจะพ้นจากสิ่งกีดขวางจากภายนอก แต่เดิมสิ่งกีดขวางจากภายนอกเห็นไหม อย่างตะกราะทบสิ่งใดแล้วสิ่งนั้นจะมีน้ำหนัก มีน้ำหนักทำให้เราคิดเราใคร่ครวญตามไปกับสิ่งนั้น

แต่ถ้าใจเป็นธรรมนั้น มันจะไม่เข้ากับสิ่งนั้น รับรู้กัน รับรู้เรื่องของโลกเขา แล้วก็ปล่อยเรื่องของโลกเขาไว้ตามสภาวะของโลกเขา หน้าที่ของเราคือทำใจของเราต่างหาก มันกระทบกันเพราะมันหลบเลี่ยงไม่ได้ เราอยู่ในโลกเห็นไหม เราประพฤติปฏิบัติ เราก็ต้องอยู่ต้องอาศัยสิ่งต่างๆที่โลกนี้เป็นปัจจัยเครื่องอาศัยไป สิ่งที่เราอาศัยไปเนี่ย มันก็ต้องรับรู้สิ่งนั้น รับรู้สิ่งกระทบ สิ่งที่เป็นภาระรับผิดชอบ สิ่งที่เป็นภาระรับผิดชอบนั้น เป็นวัตรปฏิบัติเห็นไหม

ธรรมและวินัย สิ่งที่เป็นวินัยนี้เป็นเครื่องสืบทอด ให้เราทำตาม ทำสิ่งนั้นให้ถูกต้องตามวินัยนั้น จะไม่เป็นเครื่องกังวลใจ แต่ถ้าเรารับสิ่งของต่างๆ ในปัจฉัย ๔ นั้น ให้มันผิดพลาดออกไปจากวินัยนั้น มันจะเป็นเครื่องเศร้าหมองของใจ สิ่งที่เป็นเศร้าหมองของใจ มันจะเริ่มเป็นกรอบใจ กรอบของวินัย กรอบของความประพฤติปฏิบัติ ให้เราเข้ามาในกรอบ ในกรอบของธรรม ในกรอบของธรรม

ธรรมมันก็มีความละเอียดอ่อนมากกว่าวินัย ธรรมนี้กว้างขวางกว่าวินัยมาก เพราะธรรมนี้เป็นสภาวะ สมควรและไม่สมควร ถ้าสมควร สมควรขนาดไหน สิ่งที่เหมาะสมขนาดที่ว่า มันจะดำรงชีวิตนี้ไม่ได้ เราก็ออกมาหาปัจฉัย ๔ เพื่อเยียวยารักษาไป แต่ถ้ามันมีตามสภาวะ ที่มันเป็นไปของมัน สมควรแก่การประพฤติปฏิบัติ มันอยู่ที่ว่า เราต้องรู้จักน้ำหนักของเรา รู้จักความพอดีของใจนั้น ใจนั้นก็มีความพอดีของธรรม นั้นขึ้นมา มันก็จะเป็กลางเห็นไหม เป็นมัชฌิมาปฏิปทา

มัชฌิมาปฏิปทาในเครื่องดำเนินการชำระกิเลส หมุนเข้ามาจากภายใน หมุนเข้ามาภายในนั้นเป็นสิ่งที่ว่าภาวนามยปัญญา ถ้าหมุนส่งออกนั้นเป็นเรื่องของโลก เรื่องของใจนี้ส่งออกไป รับรู้สิ่งต่างๆ แล้วปัญญาจะเคลื่อนออกไปข้างนอกเพราะกิเลสขั้บไส สิ่งที่ถูกกิเลสขั้บไสนั้นพยายามจะให้เราผิดพลาด ให้เราคลาดเคลื่อนจากการทำงานนั้น จะไม่ให้เราพบธรรมของเราเอง เราได้แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราได้ธรรมแต่ของครูบาอาจารย์ ศึกษามาแล้วก็ฝังใจว่าสักวันหนึ่งเราต้องได้ธรรมแบบนั้น สักวันหนึ่งเราต้องรู้ขึ้นมาจากใจของเรา

สิ่งที่เป็นภาชนะคือเรื่องของหัวใจนี้เป็นเครื่องรับ รับรู้ความสุขความทุกข์ในสภาวะของใจทุกอย่าง แล้วเราพยายามปลดเปลื้องใจของเรา เราปลดเปลื้องใจของเรา ให้พ้นจากความทุกข์ ทุกข์ในใจของเราให้ปลดเปลื้องออกไป ให้มีความสุขตลอดขึ้นมา แต่มันทำไมไม่เป็นไปสมความปรารถนา มันไม่สมความปรารถนา เพราะกิเลสในหัวใจของเรา มันต่อต้าน สิ่งที่เป็นกิเลสมันต่อต้าน มันต่อต้านด้วยการกระทำของมัน เพราะกิเลสนี้มันเกิดขึ้นมา

ชีวิตนี้การดำรงอยู่ของชีวิตเห็นไหม เราต้องอาศัยสิ่งต่างๆ อาศัยลมหายใจต่างๆ เนี่ย ให้ดำรงชีวิตนี้ตลอดไป เนี่ยมันก็ต้องผ่านสิ่งที่อาศัยอยู่เนี่ย ต่อต้านกับสิ่งนั้น ถ้าสิ่งนั้นขาดสูญไปเราก็ต้องตายไป แต่ในเมื่อมันยังมีอยู่มันก็อาศัยกัน กิเลสนี้มันเกิด

กับเราละ เวลามันเกิดขึ้นมานี้เราสร้างมัน ต้องการให้เราๆแสวงหาสิ่งต่างๆ เพื่อจะบำรุงบำเรอกิเลสนั้น แล้วเวลาเกิดผลของกรรมนั้น กิเลสนั้นไม่เคยรับรู้สิ่งต่างๆ เลย หัวใจเท่านั้นเป็นสิ่งที่รับรู้เรื่องของกิเลส ภาวะของกรรมนั้นใจนี้เป็นผู้รับไว้ สิ่งที่ได้รับไว้เป็นภาระหนักของใจขนาดไหน เนี่ย มันโดนกดถ่วงไว้ขนาดนั้น

กิเลสมันฉลาด มันหลอกหลวงเห็นไหม หลอกหลวงใจนั้นให้เชื่อสัจย์กับกิเลส ให้แสวงหาตามความพอใจของกิเลสนั้น แสวงหาความคิด ความคิดนี้มันก็แสวงหามาจนเจือกิเลส ให้กิเลสมันเข้มแข็งขึ้นมา ถ้ากิเลสมีความคิด มีเครื่องมือ มีเหยื่อของมัน ให้มันได้กินได้อาศัย มันยิ่งเจริญเติบโตงอกงามในหัวใจของเรา เราต้องพยายามตัดทอนอำนาจของกิเลส ให้มันอ่อนตัวลง อำนาจตัดทอนกิเลสนั้นต้องใช้ปัญญาของเรา

ปัญญาเกิดขึ้นมาเป็นครั้งเป็นคราว ปัญญาเกิดขึ้นมาเพราะเราพยายามต่อสู้พยายามใคร่ครวญขึ้นมา นั่นนะพยายามทำให้กิเลสมันอ่อนตัวลงตลอด อ่อนตัวลงกรรมจะเกิดขึ้น แล้ววิปัสสนาญาณมันจะเกิดขึ้น จะเกิดขึ้นจากการยกขึ้นวิปัสสนาของเรา มันจะเกิดขึ้นมาด้วยการแยกแยะเห็นไหม ว่าสิ่งที่กิเลสพาใช้ เหยื่อที่แสวงหาเหยื่อของโลกนั้นแหละ มันอาศัยขั้นธ่อออกไปรับรู้สิ่งต่างๆ มันผ่านตรงนี้ทั้งนั้น ผ่านในการดำรงชีวิต ผ่านในธาตุในชั้นนี้ เนี่ยกิเลสอาศัยสิ่งนี้ใช้

ธรรมที่อาศัยสิ่งนี้ใช้ ธรรมต้องอาศัยความสงบของใจแล้วพยายามกดถ่วงพยายามกดให้กิเลสมันสงบตัวลงแล้วหมุนเวียนออกมา ให้ปัญญามันได้เจริญงอกงามขึ้นมาในหัวใจ ปัญญาเจริญงอกงามขึ้นมา ปัญญาในการเห็นความผิวนั้น เพราะมันเป็นความหลง จิตนี้หลงในสิ่งนี้ หลงในความเกิดดับของใจ หลงในการหมุนเวียนออกไปคิดว่าเราจะไม่มียวันตาย เกิดมาแล้วจะไม่ตาย ถึงเวลาศึกษาธรรมขึ้นมา คนเราเกิดมาต้องตายทั้งหมด แล้วในโลกก็เห็นว่าคนเราเกิดมาต้องตายทั้งหมด เราก็ต้องตายไป มันก็ยิ่งว่าเรายังมีเวลาอยู่ เอาไว้เมื่อถึงเวลาเราค่อยประพฤติปฏิบัติ เนี่ย มันผลัดวันประกันพรุ่งไปเห็นไหม

มันทำให้ฉลาดเคลื่อนจากปัจจุบัน ฉลาดเคลื่อนไปทุกอย่าง ฉลาดเคลื่อนไปเพื่อให้กิเลสมันมีชีวิตอยู่ในหัวใจของเรา ให้มันมีเครื่องดำเนินอาศัยในหัวใจของเรา ย่ำยีในหัวใจของเรา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันเป็นบุญกุศลในการประพฤติปฏิบัติ แต่มันไม่สมประสงค์ในการเจอธรรม ในการเห็นธรรมในหัวใจ ถ้าสมประสงค์ในการเห็น

ธรรมในหัวใจ มันต้องมีพลังงานของใจขึ้นมา แล้วจับต้องธาตุกับชั้นแยกออก แยกออกตลอดเวลา แยกให้ออกไปตามธรรมชาติของเขา สิ่งนี้เกิดขึ้นมาแล้ว มันจะเกิดและจะดับเร็วขึ้นมามากขึ้นไปบ่อยครั้งเข้า ถ้าปัญญานี้ใคร่ครวญบ่อยครั้ง มันก็จะเร็วขึ้นบ่อยครั้ง บ่อยครั้ง จนถึงที่สุดแล้วมันปล่อยวางโดยธรรมชาติของมัน นี่ปัญญาถึงที่สุดแล้วมันต้องปล่อยวาง นี่เป็นธรรมของใจดวงนั้นเห็นไหม

ใจดวงนั้นจะปล่อยวางธาตุชั้นโดยสภาวะตามความเป็นจริง ชั้นอันละเอียดในหัวใจนั้นมันปล่อยวางออกไป ใจกับกายจะแยกออกจากกันโดยธรรมชาติของใจนั้น ใจนั้นจะเว้งว่าง จะมีความสุขมาก สุขอันในหัวใจนี้ สุขอันนี้เกิดขึ้นมาจากการประพาศปฏิบัติใช้ใหม่ เราต้องการผล ต้องการความสุขของใจ

แต่สุขที่ทางโลกเขาหากันอยู่นี้ เป็นสุขเจือด้วยอามิส สิ่งที่เป็นอามิสนี้เป็นสิ่งที่เป็นเรื่องของโลกเขา เรื่องของโลกมันเป็นอามิสเห็นไหม โลภี้อารมณ์นี้เป็นเรื่องของอามิส มันต้องพอใจของมัน มันถึงจะมีความสุขของเขา แต่ความสุขการเว้งว่างโดยใช้ปัญญานี้ มันจะเป็นสุขที่ว่างไปกับใจดวงนั้น นี่เป็นธรรมของใจดวงนั้น จะเป็นเนื้อของใจ ใจกับธรรมจะเป็นอันเดียวกันในหัวใจส่วนหนึ่ง ใจนี้มี ๔ ห้องเห็นไหม ธรรม ๔ มรรค ๔ ผล ๔ ก็เป็น ๔ ห้องเหมือนกัน ใจส่วนหนึ่งมีธรรมในหัวใจ ใจส่วนที่ห้องไหนมีธรรมในหัวใจ มันก็จะอยู่ในหัวใจดวงนั้นไป

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นธรรมในหัวใจ เราวิปัสสนาจนมันปล่อยวางขนาดนั้น เว้งว่างมีความสุขมาก แต่ความทุกข์อันละเอียดมันยังเผาไหม้อยู่ในหัวใจ มันเป็นเรื่องที่ละเอียดเผาอยู่อย่างนั้น มันต้องพยายามฟื้นใจของเราขึ้นมา ทำความสงบของใจเพื่อไปจับอาการของใจอันนี้ให้ได้ ถ้าจับอาการของใจนะ ชั้นอันละเอียดนะ ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันหลงอยู่ตรงนี้ไง ความหลง หลงในอาการของใจ ใจอันละเอียดยิบที่อยู่ภายในหัวใจเนี่ย มันซับซ้อน มันเป็นเรื่องที่มหัศจรรย์ ไม่มีใครสามารถชำระสิ่งนี้ได้ ไม่มีใครรู้ได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปศึกษามากับลัทธิต่างๆ ที่ว่าเป็นผู้ที่ประพาศปฏิบัติสั่งสอนลูกศิษย์ลูกหาเห็นไหม ว่าสิ่งนี้เป็นมุ้งเข้าสู่ความพ้นทุกข์ มันไม่มี ไม่มีศาสนาใดสอนให้พ้นทุกข์ได้เลย เพราะมันไม่มีสิ่งใคร่ครวญ ไม่มีข่ายของปัญญาเข้าไปจับต้องความเป็นสิ่งที่มีหวัหวัที่กิเลสมันใช้งานอยู่นี้ไง กิเลสมันใช้งาน อาศัยสิ่งนี้ฝึก

ตัว อาศัยอาการของใจ จันทรอันละเอียด อันละเอียดสุดในหัวใจนี้กับใจนี้ สิ่งนี้เป็น
เครื่องอยู่อาศัยของเขา เขาฝังอยู่ในหัวใจของเราเอง สิ่งที่เป็นพิษเป็นภัยเนี่ย เราแสวงหา
ต่างๆ เราแสวงหาผู้ที่ป็นศัตรูกับเรา มันจะเป็นสิ่งที่ฝ่ายตรงข้าม

แต่เรื่องของกิเลสนี้มันฝังอยู่ในหัวใจของเราเอง แล้วมันก็กลายพิษในหัวใจของ
เราเอง กลายพิษโดยที่ไม่ให้เรารู้ตัวเลย มัดมันกับเราเป็นสิ่งเดียวกัน สิ่งที่เป็นสิ่ง
เดียวกันเราก็อำนาจเรา เราำนาจเรา เราเชื่อเรา เราก็อำนาจความคิดนั้นไป แล้วเราศึกษาธรรม
ขึ้นมา มันก็เป็นอาการที่ว่า ส่องดูแต่ไม่มีเครื่องมือ ไม่มีเครื่องมือจับต้องอาการของใจ
อันละเอียดนั้นได้ ถ้าเครื่องมือจับใจอันละเอียดของเราได้ มันต้องมีความสงบ พลังงาน
อันละเอียดอ่อนในหัวใจนั้นยกขึ้นจับต้องสิ่งนี้ได้ จับต้องนะ เห็นธาตุใหม่ ไม่เห็น
ทำไมถ้าสิ่งที่ว่าจิตนี้สงบแล้วมันเป็นผลงานขึ้นมา มันมีความแว้งแว้งขึ้นมาเนี่ย ทำไมผู้ที่
ประพฤติปฏิบัติต้องคิดในสมาธิละ คิดในความสงบเนี่ย

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ไม่มีครูมีอาจารย์ จะคิดในความสงบของตัว แล้วให้กิเลส
มันก็หลอกอยู่อย่างนั้น เนี่ยสิ่งที่จะเจอธรรมในหัวใจของตัวเอง กิเลสมันพาสิ่งนี้ใช้
แล้วมันก็เวียนออกไปข้างนอก เวียนไปความเห็นต่างๆ เสียเวล่ำเวลาในการประพฤติ
ปฏิบัติไป เนี่ยถ้าไม่พบครูบาอาจารย์ มันก็ต้องตายไปกับพร้อมกับผลงานที่มีในหัวใจ
นั้นไปตลอดเท่านั้นเอง แต่สิ่งที่ยังมีกิเลสในหัวใจ พอตายไปแล้วจะต้องไปพบประสบ
สิ่งนั้นโดยธรรมชาติ

สิ่งที่มีกิเลสเหลืออยู่ ยังมียางเหนียวอยู่ เหมือนกับเมล็ดพันธุ์พืชที่ยังมียางเหนียว
อยู่ มันต้องเกิดอีกแน่นอน ไปเกิดอีกเจอสภาวะนั้น ถึงจะรู้ว่าเรายังต้องเกิดใหม่ นั้น
เป็นผู้ที่หลงไหลไปจนที่ไม่มีโอกาสได้แก้ไขใจ แต่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติในปัจจุบันธรรม
นี้มีโอกาสแก้ไข สิ่งที่มีโอกาสแก้ไขต้องพยายามค้นคว้าอาการของใจ ค้นคว้าความรู้สึก
ของใจ อาการคือความรู้สึก ธรรมอารมณ์คือความรู้สึกของใจ ถ้าจับต้องสิ่งนี้ได้ เห็น
สิ่งนี้ ค้นคว้าเจอสิ่งนี้ได้ นั่นคืองานของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ

เนี่ยจะพัฒนาใจของตัวเองจับสิ่งนี้ได้ มันเป็นผลงานอันมหาศาล จะมีความ
หวั่นไหวในหัวใจนั้น หัวใจนั้นจะมีความหวั่นไหว ความสะเทือนใจ สิ่งที่เป็นความสุข
นี้ มันเป็นความราบรื่นไปในหัวใจนั้น ถ้าจับต้องสิ่งนี้ได้มันสะเทือนหัวใจ สะเทือน
หัวใจว่าสิ่งนี้มันซับซ้อนอยู่ในใจของเราเองแท้ๆเลย สิ่งที่เป็นกิเลสอยู่ในหัวใจ เราจับ

ต้องได้เนี่ยเป็นผลงานของเรา ถ้าเป็นผลงานของเรานั้น นั่นงานอันอย่างมหาศาลจะเกิดขึ้นมาในการประพาศปฏิบัติ

งานอย่างมหาศาลคืองานชำระกิเลสในการค้นคว้า ในการทำลายกามราคะในหัวใจนี้ เป็นงานอันประเสริฐที่สุด ประเสริฐเพราะเราทำสิ่งนี้ สิ่งนี้แล้ว มันจะเป็นการฆ่ากิเลสออกไปที่ว่า พ้นออกไปจากกามภพเห็นใหม่ สิ่งที่เป็นกามภพ เราเกิดตายในวิภวภูติ เนี่ยกามภพ รูปภพ อรูปภพ อยู่ในตรงนี้ วิภว วนในหัวใจ ใจนี้มันถึงเห็นสภาวะการเกิดและการตายไป เกิดตายในสภาวะต่างๆ เพราะเชื่ออันนี้มันไปติด

สิ่งที่มีในหัวใจของเรา เป็นเมล็ดพืชที่มียางเหนียวจิตนี้มียางเหนียวอยู่ มีเมล็ดพืชที่มีพันธุ์ยางเหนียวอยู่ จะต้องเกิดอีกแน่นอนเลย จะทำลายยางเหนียวเห็นใหม่ ยางเหนียวของใจยางเหนียวของเมล็ดพืชที่จะเกิดในกามภพนั้น มันเป็นเรื่องของกาม สิ่งที่มีมันเป็นเรื่องความรุนแรงมหาศาล เป็นความรุนแรงของใจ ถ้าจับต้องได้แล้ว การต่อสู้ขึ้นมาจะต่อสู้ให้ใจดวงนั้นคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

คลาดเคลื่อนไป จะสร้างสถานะ สร้างความเห็นต่างๆ ให้ใจนี้เห็นผิด เห็นผิดจากการเป็นมัชฌิมาปฏิปทา เห็นในทางอัตตคติถมถานุโยค ความคิดอันที่ว่าทำแล้วรุนแรงเกินไป เนี่ย มันก็ตกไปในทางฝ่ายหนึ่ง ถ้าความพยายามดูใจ ความรักษาใจของเราไว้ มันก็เป็นกามสุขัลลิกานุโยคเห็นใหม่ ความอ่อนด้อย ของใจไม่ให้เป็นมัชฌิมาปฏิปทา มันถึงต้องพยายามต่อสู้เข้าไป มันเป็นการผิดความถูกต้อง มันเป็นการขึ้นตอนของใจที่กำลังจะฟาดฟันกับกิเลส มันต้องพุ่งเข้าไปทั้งตัว แล้วผิดถูกแล้วเราจะรู้ เราจะรู้จังหวะ รู้ความพอดีของใจ

ถ้าความพอดีของใจเกิดขึ้นมา มันก็จะปล่อยวาง สิ่งทีปล่อยวางนั้น ปล่อยวางเพื่อจะหลบลีกต่างหาก ไม่ใช่ปล่อยวางเพราะยอมแพ้ เพราะการต่อสู้นี้ กิเลสมันเป็นสิ่งที่ว่าเกาะเกี่ยวกับใจดวงนี้มา เกิดตายมาไม่รู้ก็ภพก็ชาติ ไม่มีต้นไม่มีปลาย ความเหนียวแน่นของใจ ความเหนียวแน่นของกิเลสที่อยู่ในหัวใจนั้น มันจะเหนียวแน่นกับใจดวงนี้อย่างมหาศาล แล้วก็เกาะเกี่ยวกับใจดวงนี้ อาศัยใจดวงนี้ เราว่าเราเป็นผู้ที่รักเราเองเห็นใหม่ สิ่งที่เราเอง เราต้องรักในหัวใจ สิ่งที่เรารักในหัวใจแล้วต้องพยายามวิปัสสนาให้หัวใจเป็นอิสระจากกามราคะนี้ให้ได้

ถ้าไม่เป็นอิสระจากกามราคะนี้ มันโดนสิ่งนี้กดถ่วงอยู่ มันจะมีสิ่งนี้เป็นความทุกข์อยู่ แล้วในการต่อสู้เห็นใหม่ ในการวิปัสสนานี้เป็นการแยกแยะ เป็นการต่อสู้เป็นผลงานของการต่อสู้อย่างมหาศาล มีกำลังทำงานต่อสู้ไป แล้วให้มันหมุนออกไป หมุนตามพลังงานของใจ ปัญญามันใคร่ครวญ มันเป็นการต่อสู้ที่ว่ามันรุนแรงมาก ปัญญาฝ่ายกิเลสนี้มันก็จะแสดงตัวของมัน แล้วพยายามขุดหลุมพรางไป

ขุดหลุมพรางด้วยการวิปัสสนา ให้เราขุดหลุมพราง เราก็เชื่อกิเลสนะ เราเดินตามกิเลสไปโดยไม่รู้ตัวในการวิปัสสนาของเรา เราจะเดินตามกิเลสออกไป เพราะมันเป็นสิ่งที่ว่ามันอาศัยสัญญา อาศัยชั้นรค์ของเรา สิ่งที่เราศึกษาขึ้นมาเราก็ศึกษา สิ่งที่เราค้นคว้าขึ้นมาเราก็ค้นคว้า เป็นปัญญาของเรา กิเลสจะหลอกสิ่งนี้ใช้ ให้จุดประกายสิ่งนี้ขึ้นมา แล้วให้เราเดินตามไป จะพลาดไปจากสิ่งนี้ตลอดไป

เราต้องเอาใจ สิ่งนี้มันทำให้เราพ้นออกไป สิ่งที่เกิดขึ้นมาในหัวใจนี้ มันเกิดดับ วันนี้เกิดอารมณ์อย่างนี้ ปัจจุบันนี้เกิดอารมณ์อย่างนี้ เดี่ยวมันก็เปลี่ยนแปลงไป สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป มันตั้งความเห็นใหม่ ตั้งเป้าหมายใหม่ ภาพลวงของกามราคะเห็นใหม่ ว่าเป้าลวงของกามราคะ ลวงให้เราวิปัสสนาผิดที่ ผิดความเห็นจริงออกไป มันก็หมุนออกไป นี่สภาวะ สภาวะของกิเลสเป็นสภาวะของสมมุติ เป็นเป้าลวง สภาวะของใจ ใจนี้เป็นความจริง สิ่งที่เกิดขึ้นมาในสภาวะของใจนี้เป็นความจริง แต่สิ่งที่กิเลสใช้เป็นเหยื่อล่ออันนั้น เป็นสิ่งที่จอมปลอม

สิ่งที่จอมปลอมคือกิเลสกับใจนี้อยู่ด้วยกัน แล้วเคลื่อนออกมา ออกมาให้หมุนไปตามอำนาจของกิเลส อำนาจของกิเลสก็หมุนออกไป หมุนออกไปตามความทุกข์ ให้ความผิดพลาด ให้การประพฤติปฏิบัติเรานี้ไม่สมความปรารถนา ถ้าไม่สมความปรารถนา เรามีความเพียรเห็นใหม่ ความเพียรชอบ การงานชอบ ความระลึกชอบ สติสัมปชัญญะชอบ ยับยั้งสิ่งนี้ได้ พักใจออกมา

ถ้าเราต่อสู้กำลังพันตูกันด้วยความรุนแรงนี้ ถ้ามันเป็นหมุนไปแล้ว มันจะไม่เป็นประโยชน์ เราสู้พักใจของเราให้มีสงบชะงัดกว่า พักใจแล้วค่อยกลับมาชำระล้างใหม่ จิตที่จับต้องกิเลสได้แล้ว มันคือสิ่งที่จับต้องได้ ถ้าปัญญาหมุนออกมา นั่นคือการเชือดเงื่อนไขกิเลสตลอดเวลา สิ่งที่เราเชือดเงื่อนไขกับกิเลสคือการประหารกันนั้น มันเป็นการพันตูกันในหัวใจ จะรุนแรงมาก

การต่อสู้ การประพาศปฏิบัติ ชั้นของปัญญา มันจะต่อสู้กันอย่างรุนแรง ต่อสู้กันในหัวใจนะ เรื่องของการต่อสู้ใจ ใจจะปั่นป่วนไปหมดเลย จนถึงต้องพักในหัวใจ ให้หัวใจได้พักได้ผ่อนจากการของใจที่ต่อสู้รุนแรง มันจะไม่ยอมพัก เราก็ต้องพยายามกำหนดพุทโธขึ้นมาให้พักให้ได้ ให้จิตนั้นสงบขึ้นมา

ถ้าจิตสงบจะมีความสดชื่น ใจนี้จะสดชื่นขึ้นมา คนเราต่อสู้กับพลังงาน ใช้พลังงานอย่างมหาศาล เหนื่อยยากขึ้นมาจนขนาดไหน แต่มันก็ยังจะแบกรับภาระอยู่ เพราะมันต้องการผลงานอันนั้น แล้วเราใช้ปัญญาของเรา ให้มันสงบตัวเข้ามา สงบตัวเข้ามา มันจะสดชื่น สดชื่นมีความสุขของใจ ใจจะมีพลังงานของเราขึ้นมา แล้วค่อยออกไปแยกแยะใหม่ ปัญญาอันละเอียด ละเอียดลึกซึ้งมากเนี่ยมันจะหมุนออกไป แล้วพยายามค้นคว้าออกไป แยกสิ่งนั้นได้ พอแยกสิ่งนั้นได้มันก็เริ่มเท่ากันเห็นไหม

อำนาจของธรรมมีน้ำหนักขึ้นมาเท่าไร อำนาจของกิเลสมันจะปล่อยวางไปขนาดนั้น ถ้าอำนาจของธรรมไม่มีน้ำหนักขึ้นมา สิ่งที่เกิดขึ้นมานั้นอำนาจของกิเลสทั้งนั้นเลย อำนาจของกามราคะ สิ่งที่เป็นกามราคะมันจะมีอำนาจท่วมทับ แล้วทับถมความเห็นของเราให้ล้มลุกคลุกคลานไปตลอดเวลา สิ่งนี้ต้องเป็นการที่ผู้ที่ประพาศปฏิบัติ เป็นการต่อสู้ซึ่งหน้าแล้ว แล้วจะฝังใจ จะฝังใจไม่มีวันลืมว่าความรุนแรงของกิเลสเนี่ยมันมีอำนาจขนาดไหน มีอำนาจเหนือใจ มีอำนาจเหนือใจดวงนั้น

แล้วใจดวงนั้นก็ล้มลุกคลุกคลานมาไม่รู้กี่ภพ กี่ชาติ มันย้อนกลับมาแล้ว มันถึงซึ่งในครูบาอาจารย์ ซึ่งในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าทะลุสิ่งนี้ไปได้ยังไง สิ่งนี้ต่อสู้กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก่อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำลายสิ่งนี้ออกไปจากใจ ครูบาอาจารย์ทำลายสิ่งนี้ออกไปจากใจ แล้วเรากำลังต่อสู้กับสิ่งนี้ขึ้นมาเนี่ย เรากำลังต่อสู้ด้วยอำนาจของอะไร ด้วยอำนาจของธรรม ถ้าต่อสู้ด้วยมือเปล่าๆ เราจะเอาอะไรไปต่อสู้กับสิ่งนี้

เนี่ยจะต้องมีอาวุธของธรรม ธรรมอาวุธ อาวุธของปัญญาธรรม ปัญญาธรรมที่เกิดขึ้นเนี่ย สัมมาสมาธิมีการใคร่ครวญชำระแยกกิเลสขึ้นมาเนี่ย ที่เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา เราก็มีความมั่นใจของเราขึ้นมา สิ่งที่มีความมั่นใจของเราขึ้นมา เราต้องมีความเพียรแก่กล้า ความเพียรนี้จะทุ่มเข้าไปทั้งชีวิต ตายก็ไม่ว่า เวลาคิดต่อสู้กันแล้วนะ เพราะกิเลสมันอยู่ปากตาย ถึงเวลาต่อสู้ขึ้นมา นักหนาสาหัสสากรรจ์ที่ว่า มันก็เอา

ตายนี้เข้ามาล่อ ว่าทำต่อไปแล้วนี้ มันจะต้องตาย มันจะไม่มีชีวิตรอดออกไปหรอก มันต้องอยู่ในอำนาจของเขา

เนี่ยกิเลสมันออกฤทธิ์ขนาดนั้น แล้วเราก็ต้องอ่อนด้อยไป มันจะมีความลังเลใจ ใจเราจะอ่อนด้อย จะพลิกแพลงออกไป เนี่ยมันต้องหยุด ให้เกิดปัญญาของเราขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นมนุษย์เห็นไหม ครูบาอาจารย์ก็เป็นมนุษย์เห็นไหม ชำระล้างสิ่งนี้ออกไปได้เนี่ย มันจะฟากตาย มันจะตายไปไหน คนเราตายในความเพียรดีกว่าให้กิเลสมันมีอำนาจเหนือเราเห็นไหม

ถ้ากิเลสมันตายออกไปจากใจของเรา อันนั้นต่างหากที่เราเป็นผู้ที่ประเสริฐ งาม ราคจะต้องหลุดออกไปจากใจดวงนั้น ถ้าเราพยายามต่อสู้กับสิ่งนี้ตลอดเวลา ต่อสู้กันด้วยปัญญาญาณของเรา แล้วพยายามชำระล้างออกไป มันจะต้องขาดออกไป ขาดออกไปจากการต่อสู้ การพยายามต่อสู้สิ่งนั้นซึ่งๆหน้า ไม่ใช่หลบเลี่ยงนะ

ในการต่อสู้ มันมีการหลบเลี่ยง เลี่ยงออกมา ถ้างานนี้หนักหนา หนักหนาเกินไป ก็พยายามหลบเลี่ยง หลบให้มันมีความสุขขึ้นมา ถอยร่นเข้ามาให้มันปล่อยาง อันนั้นเป็นนักหลบ ถ้าเป็นนักหลบ กิเลสมันก็หัวเราะเยาะ แล้วมันก็ข่มขู่ใจดวงนั้นตลอดไป

แต่ถ้าเป็นนักรบ เราสู้ไม่ได้ เราก็พักไว้ก่อน ยันเอาไว้ก่อน ชันติบารมีเห็นไหม ชันติธรรม ธรรมส่วนที่ว่าเป็นอาวุธที่ว่าเราจะผ่อนคลาย ไม่ให้กิเลสมันมีอำนาจเหนือเรา ชันติธรรมยับยั้งไว้ แล้วพยายามกลับมาทำสร้างพลังงานของเราขึ้นมา มีพลังงาน กลับแล้วไปต่อสู้ใหม่ ต่อสู้กับสิ่งนั้น ต่อสู้ไม่หยุดไม่ถอย มันต้องมีสักวันหนึ่งที่เราจะต้องชนะ

สิ่งที่ชนะเห็นไหม สักวันหนึ่งในการต่อสู้แล้วชนะ กิเลสนั้นจะต้องขาดออกไปจากใจ ออกไปจากใจ แล้วนี่เป็นธรรมชาติของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นจะเข้าถึงความเป็นจริงของใจดวงนั้น จะมีความสุขอย่างมหาศาล ความสุขที่ว่าเราขึ้นมาเป็นขั้นเป็นตอนนี่ มีความสุขมาเป็นขั้นเป็นตอน แต่ความสุขที่สูงขึ้นไปขนาดไหน มันก็มีความสุขละเอียดอ่อนมากขึ้นขนาดนั้น ฝังไปกับใจดวงนั้น เพราะมันเป็นธรรมชาติของใจดวงนั้นแล้ว

สิ่งที่เป็นธรรมชาติของใจดวงนั้นแล้ว เพราะชำระกิเลสออกไปจากใจ แล้วก็จะติดอยู่อย่างนี้ ติดตรงนี้ไปตลอดไป มีความสุขกับใจ หมุนเวียนไปอยู่กับสิ่งนั้นตลอดไป ลืมไปว่าสิ่งที่รับรู้ความสุขนั้นเป็นใคร รับรู้ความสุขอันนั้นเนีย มันก็มีความสุขเศร้าหมองของใจ ความเศร้าหมองของใจเพราะมันมีสิ่งที่เป็นกิเลสอวิชชาวางอยู่ในนั้น สิ่งที่ได้รับรู้ มันเป็นสิ่งที่รับรู้ความรู้สึกทั้งหมดเลย มันจะว่างขนาดไหน มันจะผ่องใสขนาดไหน มันก็อาศัยความรู้สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ได้รับรู้

มันต้องอะไรวะ ใจ ความสุขนั้นเป็นความสุขโดยพื้นฐาน แต่สิ่งที่จะพ้นออกไปจากกิเลส นี่เป็นธรรมอันสูงสุดของใจดวงนั้น ต้องจับต้องสิ่งนี้ได้ จะไม่เคลิบเคลิ้มไปกับความสุข ไม่หลงไหลไปกับความสุข สิ่งที่เป็นความสุข เป็นผลงานของเรา ทั้งๆ ที่เป็นผลงานของเรา เราสร้างงานของเราขึ้นมา เราควรจะเป็นความสุขของเรา พอใจของเรา ใช่ เป็นความสุขในขั้นตอนของใจดวงนั้น แต่ใจดวงนั้นที่ยังฝังอยู่ในความสุขนั้นเห็นไหม รับรู้ความสุขนั้น รับรู้ความทุกข์นั้น มันต้องรักษาไว้ ไม่รักษาไว้มันจะแสดงตัว ถ้าแสดงตัวมันจะเศร้าหมอง มันจะผ่องใส แต่มันก็ไม่เข้าใจเพราะมันละเอียดย้อนเกินไป พอละเอียดย้อนเกินไป เราคิดว่า นี่เป็นอาการของใจโดยธรรมชาติของมันต้องแสดงตัวอย่างนั้น

แต่ไม่เข้าใจว่าสิ่งนั้นคืออวิชชาต่างหาก สิ่งนั้นคือพญามาร มารที่ควบคุมใจของสัตว์โลกให้เวียนตายเวียนเกิดอยู่ตรงนี้ อาศัยสถานะนี้เป็นที่อยู่สุดท้าย ถอยร่นเข้ามาจากอาการของขันธทั้งหมด อาศัยขันธนี้ไปหาเหยื่อ หาเรียนรู้สิ่งต่างๆ แล้วเป็นอายตนะกระทบไปกับโลกเขา สิ่งต่างๆรับรู้แล้วก็สะสมลงมาที่ใจ เป็นจิตปฏิสณธิ สิ่งทีปฏิสณธินี้ ถ้าดับเดี๋ยวนี้ ก็จะปฏิสณธิบนพรหมเห็นใหม่

จิตปฏิสณธินี้เป็นตัวอวิชชา สิ่งนี้ฝังอยู่ที่ใจ แต่มันละเอียดย้อนจนไม่มีใครสามารถจะรับรู้สิ่งนี้ได้ เนียสิ่งที่รับรู้ได้ มันต้องย้อนกลับเข้ามาจับอาการของใจได้ ถ้าใจมันจะย้อนกลับมาอาการของใจ มันต้องมีปัญญา สิ่งที่มีปัญญาเห็นใหม่ เครือข่ายของเรดาร์เนีย ถ้าเรากางออกไปเนีย มันจะจับสิ่งที่เป็สิ่งแปลกปลอมเข้ามา เรดาร์จะจับต้องสิ่งนั้นได้ แต่ถ้าเรดาร์นั้นมันไม่กางข่ายออกไป ไม่เปิดเรดาร์ออกใช้งาน มันจะไม่เห็นสิ่งต่างๆ แปลกปลอมเข้ามาในเครือข่ายของเรดาร์นั้น

เรารับของใจก็เหมือนกัน มันเข้าใจว่า สิ่งนี้ปล่อยวางแล้ว สิ่งนี้เป็นความว่าง สิ่งนี้มันมีความสุข สิ่งที่เกิดขึ้นนี้เป็นธรรมชาติของเขา สิ่งที่เกิดโดยธรรมชาติมันเกิดดับอย่างนี้เอง นี่ก็สถานะของธรรม มันยอมจำนนเห็นใหม่ เรดาร์ก็ขายของปัญญามันก็ไม่กางออก ไม่กางออกเพราะความคิดของใจ เรื่องของใจนี้เป็นเรื่องความมหัศจรรย์ ในเมื่อไม่ยอมกางขายของปัญญาออกไป จะไม่สามารถจับต้อง เห็นความแปลกปลอมของใจอันนั้นได้เลย สิ่งที่ไม่เห็นความแปลกปลอมของใจ ก็จับต้องสิ่งนั้นไม่ได้ แล้วจะไปเริ่มปัญญาญาณตรงไหน

สิ่งที่ปัญญาดูไม่เกิด เพราะจับต้องภาวสวะ จับต้องภพของใจไม่ได้ จับต้องสิ่งที่เกิดขึ้นจากจิตปฏิสนธิวิญญาณตัวนี้ไม่ได้ จับต้องไม่ได้ ก็ต้องหลงหมุนเวียนไปตามกระแสของโลก อยู่ในกระแสของโลกเขา เพราะเป็นรูปภพ อรูปภพ อยู่อย่างนั้นไปเห็นใหม่ ดับไปก็ไปเกิดบนพรหม ๕ ชั้นแน่นอน แล้วจะหลงไหล เนี่ยความหลงของใจ อวิชชาไปถึงควบคุมพญามาร พญามารควบคุมใจ แล้วใจจะต้องเป็นข้าาของพญามารไป

แต่เพราะเป็นอำนาจของธรรม แต่เพราะเราประพฤติปฏิบัติธรรม แต่เพราะเรามีปัญญา เราใคร่ครวญ เราตรวจสอบใจของเรา มันจะผ่องใส มันจะเศร้าหมอง มันจะมีความรู้สึกอันนี้ ถ้ารักตรงนี้ หรือมีสิ่งใดอยู่ ฝังอยู่ในนี้ เนี่ยย้อนกลับเข้ามา ถ้าย้อนกลับเข้ามา จะเริ่มเะใจขึ้นมา จะย้อนกลับเข้าไปหาสิ่งที่พญามารนั้น จับต้องพญามารนั้นได้ ถ้าจับต้องนั้นได้ นั่นนะผลงานอย่างมหาศาลเกิดขึ้นมาในการประพฤติปฏิบัติ เนี่ย สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ว่างงานใดจะจบสิ้นอยู่แล้ว ถ้างานจะจบสิ้น เราต้องใช้ปัญญาญาณย้อนกลับเข้าไปถึงการใคร่ครวญ ใคร่ครวญดูการทำงานของเข สิ่งนี้เกิดดับ มันเรื่องราวรวดเร็วมาก

ปัญญาอย่างขั้นนั้น เป็นปัญญาของขั้น เป็นปัญญาอันอย่างหายาๆ ปัญญาอันอย่างละเอียดนี้เป็นความเกิดดับของใจ สิ่งที่เกิดดับมันเป็นอวิชชา อวิชชาเกิดจากสิ่งใด สิ่งใดเป็นพญามาร เรือนยอดของพญามารนี้ทำงานอย่างใด ย้อนกลับเข้าไปดู มีการเกิดดับนั้น เห็นในการเกิดต้องเห็นในการดับ ดับเดี๋ยวนั้นก็จบสิ้นเดี๋ยวนั้น นั่นก็ภาวสวะโดนทำลาย ถ้าทำลายภาวสวะ ทำลายฐานที่ตั้งของจิต จุดเริ่มต้นของความคิดไม่มีแล้ว จิตเริ่มต้นของความคิดไม่มีแล้วมันจะมาจากไหนเห็นใหม่ มันสะอาด สิ่งนี้สะอาดนี่คือธรรม นี่ใช้ธรรม

ธรรมในหัวใจนั้นๆ สิ่งของครูบาอาจารย์ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั้นเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั้นเป็นธรรมของผู้อื่น นี่ใช่เลย ใช่ธรรมของเรา ธรรมของใจดวงนั้น สะอาดบริสุทธิ์ ใจดวงนั้นจะมีความสุกสิ้นขบวนการเข้าใจตามความเป็นจริง ปัจจุบันจัดตั้งรู้จำเพาะตน

ปัจจุบันจัดตั้งรู้มาตั้งแต่ขั้นตอน ๑ ขั้นตอน ๒ ขั้นตอน ๓ ขั้นตอน ๔ มันจะมีขณะของจิตที่พลิกแพลงไป สิ่งที่พลิกแพลงไป คือขณะของใจที่มันเปลี่ยนแปลง ความเปลี่ยนของใจ จากสิ่งที่อวิชชา สิ่งที่เกิดสับสนหยาบๆ เน้นมันปล่อยวางขึ้นมาเนี่ย มันจะเป็นสภาวะรับรู้ขึ้นมาตลอดไป จนถึงที่สุดนี้เป็นสภาวะรับรู้ เป็นปัจจุบันจัดตั้งรู้หมดเลย แล้วปล่อยวางหมดเห็นใหม่

ปล่อยวางแม้แต่สิ่งที่เกิดดับ สิ่งที่เป็นภวสภาวะที่เริ่มต้นของความคิด แล้วมันก็ไม่มีการเกิดสภาวะหลุดตายออกไปจากใจ มันเหลือแต่เป็นสภาวะของธรรมล้วนๆ นี่เป็นธรรมของใจดวงนั้น จะขยับออกมาก็เป็นธรรมแล้ว เพราะกิเลสตายออกไปจากใจ สิ่งที่เกิดสภาวะหลุดตายออกไปจากใจแต่ยังมีชีวิตอยู่เห็นใหม่ จันทรโณทัยกลายเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา จันทรก็ทำงานประจำชั้นของเขา ความจำได้หมายรู้ ก็ยังเป็นสภาวะอันเดิมของ อันเดิมของใจนั้น แต่ไม่มีกิเลสในหัวใจดวงนั้นเลย

สิ่งที่เป็นสะพานทางเดินของใจ มันก็เป็นสะพานของใจเชื่อมต่อออกมาจาก จันทร ออกมารับรู้สิ่งต่างๆ สมมุติโลกก็เป็นสมมุติโลกอย่างนั้น ปัจจุบันเครื่องอยู่อาศัย จิตนี้จะอาศัย ร่างกายจะอาศัยปัจจุบัน ๔ ปัจจุบัน ๔ เครื่องอยู่อาศัยเท่านั้นเอง ดำรงชีวิตอยู่จนกว่าชีวิตนี้จะดับขันธไป ชีวิตนี้ดับขันธไปก็จบสิ้นขบวนการ จะไม่มีกิเลสเข้าไปในใจดวงนั้นอีกเลย นี่ใช่ธรรมเลย ธรรมจริงๆ ในหัวใจดวงนั้น สุกยอดของการประพฤติปฏิบัติ ออกขึ้นจากการกระทำของเรา ในการกระทำของเราที่ความทุกข์ ความยาก เวลามันทุกข์ยากนี้ ทุกข์ยากทุกคน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ออกประพฤติปฏิบัติอยู่ ๖ ปี สลบถึง ๓ หนนะ ประพฤติปฏิบัติเนี่ย สลบถึง ๓ ครั้ง กัดไม่ให้หายใจเลย คิดว่าการหายใจนี้ กิเลสนี้อาศัยสิ่งนี้ออกหากิน ไม่ให้หายใจเลย กลับหายใจจนสลบไปเห็น

ไหม อดอาหารจนขนเน่าจนขนหลุดหมด มันก็ไม่ใช่ทาง ไม่ใช่ทางทั้งหมดเพราะมันไม่ใช่ปัญญา สิ่งที่นี่เป็นอุบายวิธีการ

แต่การชำระกิเลสนี้มันชำระกิเลสด้วยปัญญา ปัญญาชำระกิเลสออกไปจากใจ เป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป จนถึงที่สุดแล้วหมดสิ้นการเกิดการตายในภาวะของวิภูวน สิ่งที่เป็นวิภูวนะ เข้าใจวิภูวนะตามความเป็นจริง เห็นสภาวะของวิภูวนะนะ วิภูวนะนี้หม่นไป เพราะจิตดวงนี้มันมีเชื้อต่อสิ่งใด มันก็เข้ากับสิ่งนั้น เหมือนกับไฟ ไฟที่มันสปากค์กับสิ่งใด มันเผาสิ่งใดเห็นไหม เราอาศัยสายไฟไปจ่อเข้ากับสิ่งใด พลังงานจะเข้ากับเครื่องใช้ไฟฟ้าสิ่งนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ใจจะอยู่ในสถานะไหน สถานะนั้นก็พาเกิดตามสถานะนั้น แล้วมันทำลายหัวใจทั้งหมดแล้ว มันจะไปสงสัยเรื่องวิภูวนะไปตรงไหน เพราะสิ่งนี้เองเป็นคนไปเกิด เหมือนกับเรากำลังคิดว่า เป็นจุดศูนย์กลางของการกระจายออกไปรอบด้าน เราเข้าไปอยู่ศูนย์กลางนั้น เราดึงเข้ามาสู่จุดศูนย์กลางนั้นหมด สิ่งที่เป็นขอบของสิ่งเหล่านั้นจะต้องไม่มี นี่ภาวะของใจที่มันจะต้องสถานะมันไม่มี มันปล่อยวางหมดเพราะเราดึงทำลาย ทำลายแม้แต่จุดศูนย์กลางของสิ่งที่สืบทอดออกไปหา หายขอบเขตของวิภูวนะ วิภูวนะจึงไม่มีผลกับใจดวงนั้น วิภูวนะก็เป็นวิภูวน ใจดวงนั้นเป็นวิวิภูวนะ จะไม่เกิดไม่ตายอีกเลย เพราะไม่มีเชื้อภพในใจดวงนั้น

เชื่อกับที่ไปจะสืบทอดจากสถานะต่างๆ หมดลงที่ใจ เข้าใจตามความเป็นจริง เห็นตามความเป็นจริง ใจดวงนี้พ้นออกไปจากกิเลส พ้นออกไปจากกิเลสจากการประพฤติปฏิบัตินะ เราประพฤติปฏิบัติกัน เราต้องมีแก้ไข เรามีความตั้งใจจริง ถ้ามีความตั้งใจขึ้นมา มันจะเกิดเป็นความเพียร ถ้าเราไม่ตั้งใจของเราขึ้นมา เราตั้งใจเห็นไหม ตั้งใจสติมันก็พร้อมขึ้นมาในความตั้งใจนั้น สติเกิดขึ้นที่ไหน สติเกิดขึ้นมาจากเรา ระลึกรู้อยู่ เกิดขึ้นจากความตั้งใจ เราตั้งใจทำงานสิ่งใดก็แล้วแต่ เราตั้งใจเริ่มต้นเนี่ยงานจะสมบูรณ์ แล้วพอทำขึ้นไป ความคิดขึ้นมา สิ่งต่างๆเกิดขึ้นมา เราก็จะพลั้งเผลอไป เนี่ยสติสัมปชัญญะมันก็ไม่สมบูรณ์เห็นไหม

สักแต่ว่าทำ ผลขึ้นมาจะให้ผลตามความเป็นจริง ให้ผลออกมาจากสภาวะธรรมที่เราพยายามประพฤติปฏิบัติมานี้ มันจะสมบูรณ์ไปขนาดไหน เนี่ยสติชอบ สมาธิชอบ ปัญญาชอบ ทุกอย่างต้องชอบ ต้องลงตัวกันหมด สิ่งทีลงตัวเนี่ยเราพยายามสร้าง

สมของเรารุ่งขึ้นมาให้มันลงตัว สิ่งที่ลงตัวก็เป็นภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญหานี้เป็น
สิ่งที่ประเสริฐสุด แล้วคนที่เห็นภาวนามยปัญญาเห็นใหม่ เพราะมันจะเกิดขึ้นมาจาก
หัวใจของเรา เราสร้างสมขึ้นมา มันจะเกิดขึ้นมาจากหัวใจของเรา สัมมาสมาธิมีความสุข
ในหัวใจของเรา สัมมาสมาธิเห็นใหม่ ความเพียรชอบ การงานชอบมันจะเกิดขึ้นมาจาก
ในใจของเรา แล้วมันจะรวมตัวขึ้นมา ผู้ที่เห็นภาวนามยปัญญา เพราะเห็นมันถึงชำระ
กิเลส เห็นตามความเป็นจริงว่ามันทำงานอย่างไร ถึงจะเห็นคุณค่าของว่าสมุจเฉตปหาร
ของภาวนามยปัญญา สมุจเฉตของปัญญาที่มันทำลายกิเลสในหัวใจ มันประเสริฐขนาด
ไหน มันเกิดขึ้นมาจากใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมัน เอวัง